

Lappeenrannan teknillinen yliopisto
LUT School of business and management
Laskentatoimen maisteriohjelma

PRO GRADU -TUTKIELMA

OSAKASLAINA PIENOSAKEYHTIÖN VAROJENJAON MUOTONA JA SEN
VEROTUS

Tekijä: Minna Elovaara
Toukokuu 2017

Tarkastajat: Pasi Syrjä
Helena Sjögrén

TIIVISTELMÄ

Tekijä:	Minna Elovaara
Tutkielman nimi:	Osakslaina pienosakeyhtiön varojenjaon muotona ja sen verotus
Tiedekunta:	School of Business and Management
Pääaine:	Laskentatoimi
Vuosi:	2017
Pro gradu -tutkielma:	Lappeenrannan teknillinen yliopisto 75 sivua, 1 kuvio, 3 taulukkoa
Tarkastajat:	Professori Pasi Syrjä Tutkijaopettaja Helena Sjögrén
Hakusanat:	osakeyhtiö, varojenjako, verotus, osinko, palkka, osakslaina, peitelty osinko

Tässä tutkielmassa tarkastellaan osakslainan käyttöä pienosakeyhtiön varojenjakomuotona ja sen verotusta osakeyhtiön osakkaan näkökulmasta. Teoriaosuus käsittelee osakeyhtiölain mukaista varojen sääntelyä, verottajan toteaman peitelty osingon verotusta sekä pienosakeyhtiöissä yleisesti käytettäviä varojenjakomuotoja, joita ovat osinko, palkka ja osakslaina. Tutkimuksen empiirisessä osiossa tarkastellaan osakslainoihin liittyntä peitelty osingon verotusta osakkaan näkökulmasta analysoiden toteutuneita oikeuskäytännön ratkaisuja.

Tutkimus on laadullinen tutkimus ja lainopillinen tarkastelu, jonka tutkimusaineistona on ollut kuusi Korkeimman hallinto-oikeuden antamaa ratkaisua ja yksi Turun hallinto-oikeuden antama ratkaisu. Tutkimusaineistoa jakavaksi tekijäksi havaittiin 3.4.1998 toteutettu merkittävä muutos osakslainoja koskevassa tuloverolain sääntelyssä. Tutkimustulokset osoittavat, että tuon ajankohdan jälkeen nostettujen osakslainojen suhteen peitelty osingon verotus toteutuu yleisimmin lainan pääomasta johtuen. Syynä siihen oli kaikissa tapauksessa se, että yhtiön varoja oli nostettu osakkaan tai tämän omaisen käyttöön tekemättä lainasopimusta. Vanhojen osakslainojen eli ennen 3.4.1998 nostettujen osakslainojen tapauksissa peitelty osingon verotus johtui yleensä lainan korottomuudesta johtuvasta osakkaan saamasta taloudellisesta edusta.

ABSTRACT

Author: Minna Elovaara
Title: Shareholder loan used as a form to distribute assets of a small private company and its taxation
Faculty: School of Business and Management
Major: Accounting
Year: 2017
Master's Thesis: Lappeenranta University of Technology
75 pages, 1 figure, 3 tables
Examiners: Professor Pasi Syrjä
Associate Professor Helena Sjögrén
Keywords: private company, distribution of assets, taxation, dividend, wage, shareholder loan, hidden dividend

This thesis is a review of using shareholder loan as a form to distribute assets of a small private company and its taxation. The literature review consists of how the distribution of assets is regulated by the Limited Liability Companies Act. There are also reviewed the hidden dividend in taxation and the forms of distribution of assets which are in current use in a small private company. Those kinds of forms are a dividend, wage and a shareholder loan. The empirical part of this thesis is a review of court decisions in which the hidden dividend is connected with shareholder loans.

This study is a qualitative research and legal review. The research material of this study consists of six decisions made by the Supreme Administrative Court and one decision made by Turku Administrative Court. The research material was split in two according to the change in tax regulation in 1998. The result of this study indicates that the taxation of hidden dividend due to shareholder loan is often caused by the capital of a loan especially if the loan was taken on 3.4.1998 or after. The cause of taxation of hidden dividend was usually that there was not made any contract of the loan when the assets were given to shareholder of a company. In the case of shareholder loans which were taken before 3.4.1998 the taxation of hidden dividend due to shareholder loan was usually caused by the interest rate of the loan typically if there was not paid any interest rate at all to a company.

ALKUSANAT

Kauppatieteiden maisterin tutkinnon opiskeluni alkaa lähestyä määränpäättään tämän pro gradu –tutkielman valmistumisen myötä. Muutama viime vuosi elämästäni on vierähtänyt näiden opintojen, työurani ja perhe-elämäni yhteensovittamisessa. Opiskelu on kuitenkin tuonut paljon hyötyä minulle, niin työuran kuin yksityiselämäni suhteen.

Nyt valmiin työn äärellä haluan kiittää tämän tutkielmani ohjaajia, Helena Sjögréniä ja Pasi Syrjää, arvokkaista kommentteista ja neuvoista työn edetessä. Kiitokset kuuluvat myös koko Lappeenrannan teknillisen yliopiston opiskeluyhteisölle, johon kuuluvat opettajat ja opiskelijakollegat.

Koen saaneeni arvokasta tukea ja kannustusta opintojeni varrella myös työtovereiltani, vanhemmiltani, sisaruksiltani ja ennen kaikkea omalta rakkaalta perheeltäni. Kiitos.

Märkälänlahden rannalla,
toukokuussa 2017

Minna Elovaara

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	8
1.1	Tutkimuksen tausta.....	8
1.2	Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaukset.....	10
1.3	Katsaus aiempaan tutkimukseen ja tutkimusaukon perustelu.....	12
1.4	Tutkimusmenetelmä.....	12
1.5	Työn rakenne.....	13
2	OSAKEYHTIÖLAIN MUKAINEN VAROJENJAON SÄÄNTELY.....	15
2.1	Varojen jakamista ohjaavat yleiset yhtiöoikeudelliset periaatteet.....	15
2.2	Varojenjaon sääntelyn tarkoitus.....	18
2.3	Osakeyhtiölain mukaiset varojenjakoavat.....	19
2.5	Varojenjako koskevat yleiset säännökset.....	20
2.4	Lähipiirilainat.....	21
2.6	Laiton varojenjako ja sen seuraamukset.....	23
3	PIENOSAKEYHTIÖN VAROJENJAKOMUODOT JA NIIDEN VEROTUS.....	27
3.1	Verosäännösten ja osakeyhtiölain suhde varojenjaossa.....	28
3.2	Osakeyhtiön varojenjaon muodot.....	30
3.3	Peitelty osinko.....	32
3.4.1	Peitellyn osingon muodot.....	33
3.4.2	Peitellyn osingon määrä ja verotus.....	36
3.5	Varojenjaon verosuunnittelu.....	37

4 OSAKASLAINA	40
4.1 Osakaslaina ja verotus.....	40
4.2 Osakaslainan takaisinmaksaminen.....	41
4.3 Osakaslainan korko	42
4.4 Osakaslainan ilmoittaminen ja dokumentointi	44
4.5 Osakaslaina ja peitelty osinko.....	44
4.6 Lainapääoman vähentäminen osakkeen matemaattisesta arvosta	46
5 OSAKASLAINAAN LIITTYVÄ OIKEUSKÄYTÄNTÖ	47
5.1 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto	47
5.2 Oikeuskäytännön analyysi	48
5.2.1 Uusia osakaslainoja koskevat ratkaisut	48
5.2.2 Vanhoja osakaslainoja koskevat ratkaisut	56
5.3 Analyysin pohdinta ja yhteenveto.....	59
6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	65
LÄHDELUETTELO.....	70

LYHENTEET

EPL	Ennakkoperintälaki 1118/1996
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968
HAO	Hallinto-oikeus
HE	Hallituksen esitys
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KILA	Kirjanpitolautakunta
KKO	Korkein oikeus
OYL	Osakeyhtiölaki 624/2006
RL	Rikoslaki 39/1889
TVL	Tuloverolaki 1535/1992
VerL	Verotuslaki 482/1958
VML	Verotusmenettelylaki 1558/1995
VOYL	Vanha osakeyhtiölaki 734/1978

1 JOHDANTO

Tämän tutkielman aihe on: *Osakslaina pienosakeyhtiön varojenjaon muotona ja sen verotus*. Tässä yhteydessä pienosakeyhtiöllä tarkoitetaan yritysmuodoltaan yksityistä osakeyhtiötä, jossa osakkeenomistajia eli osakkaita on korkeintaan muutama luonnollinen henkilö. Osakeyhtiön omistajista käytetään osakeyhtiölaissa (624/2006, OYL) termiä osakkeenomistaja ja verotusta koskevassa lainsäädännössä termiä osakas. Tässä työssä käytetään termiä osakas, koska työn painopiste on osakeyhtiön varojenjaon verotuksessa. Tutkielman tarkoituksena on olla osakeyhtiön osakkaan näkökulmasta tehty tutkimus osakslainan sääntelystä käytettäessä sitä varojenjako- ja verotuksen liittyvistä tekijöistä yhtiön ja osakkaan verosuunnittelun tueksi. Tutkielmassa tarkastellaan myös osakeyhtiön varojenjako- ja verotusta koskevaa OYL:n mukaista sääntelyä ja osakeyhtiöissä yleisesti käytettyjen varojenjako- ja verotusmuotojen, osinko- ja palkkatulojen, verotusta vertailun vuoksi.

Osakslainalla tarkoitetaan osakeyhtiön antamaa rahalainaa osakkaalleen eli osakeyhtiön osakkeenomistajalle. Tällaista osakslainaa on säännelty verotusoikeudellisesti monin tavoin, kuten tässä työssä tullaan esittämään. Osakslainan verotusta koskeva sääntely on hyvä tiedostaa, jotta osakeyhtiön varojenjaon verosuunnittelu onnistuu. Osakslainan käytöstä yleisimmin seurannut osakkaan kannalta epäedullinen seuraamus verotuksessa on ollut peitelty osingon verotus, mikä on johtunut epäselvistä osakslainasopimuksista.

1.1 Tutkimuksen tausta

Yritystoiminnan harjoittaminen osakeyhtiön muodossa on yleistä Suomessa. Kaupparekisterin tilaston mukaan rekisteröityjä osakeyhtiöitä on tällä hetkellä yli 266 000 kappaletta, ja se on ollut yleisimmin käytetty yritysmuoto Suomessa ainakin muutaman viime vuoden ajan (Patentti- ja rekisterihallitus, 2016). Vuonna 2006 uudistetun OYL 1:5 §:n mukaan osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on tuottaa voittoa osakkailleen. Voitontuottamistarkoituksesta huolimatta voiton ja muiden osakeyhtiön varojen jakaminen osakkaille ei ole täysin vapaata, vaan siitä on säännelty hyvinkin yksityiskohtaisesti OYL 13. luvussa. Jos osakeyhtiön varoja jaetaan muul-

la tavalla kuin OYL:n säännösten mukaan, kutsutaan tuota toimintaa laittomaksi varojenjaoksi.

Osakeyhtiön varojenjako on laitonta, jos yhtiöllä ei ole käytettävissä jakokelpoisia varoja tai varojenjaossa ei ole noudatettu OYL:n mukaisia säännöksiä menettelyn suhteen. Laiton varojenjako on jo sellaisenaan osakeyhtiörikos tai –rikkomus, mutta edellisen lisäksi se voidaan tulkita osakeyhtiön ja osakkaan verotuksessa verotusmenettelylain (1558/1995, VML) 29 §:n mukaiseksi peiteltyksi osingonjaoksi (Verohallinto, 2016a). Kaikki OYL:n mukainen laitton varojenjako ei kuitenkaan aina ole VML:n mukaista peiteltyä osingonjakoa. Tyypillisin esimerkki VML:n mukaan peiteltyksi osingoksi ja OYL:n mukaan laittomaksi varojenjaoksi tulkitusta tilanteesta on osakeyhtiön omaisuuden myynti osakkaalle alihintaan tai osakkaan omaisuuden ostaminen osakeyhtiölle ylihintaan. (Viitala, 2014, p. 138)

Osakeyhtiössä voidaan käyttää varojenjako- ja osakaslainaa. Tätä varojenjako- ja osakaslainaa säätelee tuloverolain (1535/1992, TVL) 53 §, jonka mukaan osakkaan saama rahalaina osakeyhtiöltä verotetaan osakkaan pääomatulona. Osakaslainajärjestelyt voivat johtaa osakkaan ja osakeyhtiön verotusta toimitettaessa myös peiteltyyn osingon verotukseen (Kukkonen, 2010, p. 219). Osakaslainan käytöstä on todettu: ”Osakaslainan ilon sekunnit surun tunnein maksetaan”. Tällä toteutuksella viitattiin osakaslainan nostamisesta koituviin veroseuraamuksiin, kuten lainan pääomasta johtuvaan pääomatuloveroon ja osakkeen matemaattisen arvon laskemiseen sekä myöhemmin mahdollisen peiteltyyn osingon verottamiseen, jos veroviranomainen havaitsee osakaslainan takaisinmaksutarkoituksen puuttumisen. (Vahtera, 2012)

Vahtera (2012) tuo esille myös osakaslainojen verosääntelyn muuttamisen vuonna 1998, mikä vaikutti merkittävästi osakaslainojen käyttöä vähentävästi. Hänen mukaan ennen vuotta 1998 osakaslainojen pääomaan liittyen ei ollut veroseuraamuksia, mutta markkinaehtoisien lainojen maksaminen lainoista osakeyhtiölle oli pakollista. Peiteltyyn osingon verotus saattoi toteutua tuohon aikaan osakaslainan korottomuuden tai alikorkoisuuden perusteella. Vuodesta 1998 alkaen osakaslainojen pääoma on ollut lainansaajalle verotettavaa pääomatuloa, mutta lainan koron maksu ei ole ollut tietyn edellytyksin pakollista. Osakaslainaan liittyvä peiteltyyn osingon verotus on voinut toteutua vuodesta 1998

alkaen nostetuissa lainoissa, jos yhtiöstä lainattuja rahavaroja ei ole ilmoitettu veroviranomaiselle osakslainana ja osakslainalla ei ole selkeää takaisinmaksutarkoitusta.

Myös Partanen (2014) otsikoi blogikirjoituksensa: ”Varo osakslainaa”. Hän varoittaa osakeyhtiöiden omistajayrittäjiä osakslainan käyttämisestä ilman verosuunnittelua ja selkeää lainasopimusta. Hän tuo blogissaan esille myös osakslainojen sääntelyä koskevan ristiriidan osakeyhtiölainsäädännön ja vero-oikeudellisen sääntelyn kesken. Pääsääntöisesti osakeyhtiön antama rahalaina ilman liiketaloudellista perustetta ja ilman sopimusta koron maksamisesta tulkittaisiin yhtiöoikeudellisesti laittomaksi varojenjaoksi. Verotusta koskevan lainsäädännön mukaan osakslainan nostaminen osakeyhtiöstä ei vaadi perusteluja eikä koron maksamista, jos osakslaina ilmoitetaan veroviranomaiselle ja sen myötä verotetaan pääomatulona.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaukset

Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää osakslainan käyttämisen sääntelyä ja verotusta. Kuten edellä mainittiin, osakslainan käyttö on saattanut johtaa osakkaalle epäedullisiin veroseuraamuksiin. Tällaisia seuraamuksia ovat käytännössä olleet VML:n 29 §:n mukaisen peitellyn osingon toteaminen. Tutkielman tavoitteena on luoda johtopäätöksiä verottajan sallimista sopimusehdoista ja -järjestelyistä koskien osakeyhtiön ja osakkaan välisiä osakslainatilanteita.

Tutkielman tavoitteen saavuttamiseksi on tarkoitus saada vastaukset seuraaviin tutkimusongelmiin.

Tutkielman päätutkimusongelma on:

- Miten osakslainaan liittyvä verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn osingon verotus voi toteutua osakeyhtiön osakkaan verotuksessa?

Tutkielman alatutkimusongelmia ovat:

- Miten osakslainan *pääomasta* johtuva verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn osingon verotus voi toteutua?
- Miten osakeyhtiön osakkaan *perheenjäsenelle* annetun osakslainan johdosta verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn osingon verotus voi toteutua?
- Miten *yksityisliikkeen tai henkilöyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi* voi johtaa osakslainaa koskevaan verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn osingon verotukseen?
- Miten osakslainan *korkotasosta* johtuva verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn osingon verotus voi toteutua?

Tutkimus rajataan koskemaan vain yksityisiä osakeyhtiöitä, jotka useimmiten omistaa pieni osakasjoukko. On havaittu (Ketola, 2006, pp. 2-3), että tällaisissa osakeyhtiöissä esiintyy eniten TVL:n 53 §:n mukaisten osakslainojen käyttämistä. Tutkimus ei siis koske julkisia osakeyhtiöitä, koska osakslainajärjestelyt ovat harvinaisia laajan omistuspohjan omaavissa osakeyhtiöissä. Lisäksi tutkimusta rajataan vielä niin, että siinä käsitellään vain oikeuskäytännössä luonnollisten henkilöiden nostamiksi tulkitut osakslainat, jolloin tämän tutkimuksen ulkopuolelle jäävät kahden eri osakeyhtiön väliset osakslainajärjestelyt.

Tutkimusaineistoa ei rajata ajallisesti, vaikka mahdolliselta ja kiinnostavalta aikarajalta vaikuttaisi vuosi 1998 ja tuolloin osakslainoihin liittynyt TVL:n uudistaminen. On kuitenkin havaittu, että osakeyhtiöiden taseissa voi olla edelleen näitä ennen vuotta 1998 nostettuja, pitkäaikaisia osakslainoja (Kukkonen, 2010, p. 226; Ketola, 2006, p. 99). Näin ollen oikeuskäytännön tarkastelu ennen vuotta 1998 nostettujen lainojen osalta on perusteltua.

1.3 Katsaus aiempaan tutkimukseen ja tutkimusaukon perustelu

Pääasiassa osakaslainaan liittyvää aiempaa tutkimusta on julkaissut lisensointitutkimuksenaan Ketola (2006) selvitettyään osakaslainan verotusta ja erityisesti vuonna 1998 toteutettua TVL:n muutosten vaikutusta siihen. Hän havaitsi, että osakaslainojen sääntelyn lähtökohdat OYL:ssa ja TVL:ssa ovat erilaiset ja lainojen käytössä tulisi huomioida kummankin lain mukainen sääntely. Hän totesi työssään nykyisen osakaslainoja koskevan TVL 53 §:n mukaisen sääntelyn selkeäksi, mikäli osakaslainoista on tehty sopimukset ja ne on ilmoitettu verotuksessa. Hän esittää myös, että VML 29 §:n mukainen peitelty osingon verotus tulee sovellettavaksi osakaslainan suhteen, jos se ei ole TVL 53a §:n mukainen osakaslaina. Lopuksi hän toteaa, että vuonna 1998 voimaan tulleilla TVL 53 §:n säätämällä saavutettiin toivottu vaikutus osakaslainojen käyttämiseen. Ennen tuota lain muutosta osakeyhtiön osakas saattoi nostaa rahavaroja omaan käyttöönsä yhtiöstä ilman välittäjiä veroseuraamuksia ja lain muutoksella haluttiin rajoittaa tuota toimintaa.

Tämän tutkimuksen tekeminen on perusteltua, koska Ketolan (2006) tutkimuksesta on jo aikaa kulunut eikä sen jälkeen ole vastaavaa täysin osakaslainoihin keskittyvää tutkimusta julkaistu. Tuon tutkimuksen jälkeen on julkaistu uusia osakaslainoihin liittyviä oikeuskäytännön ratkaisujakin, joita on tarkoitus analysoida tässä tutkimuksessa.

1.4 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä tässä opinnäytetyössä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, joka on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus. Tällä menetelmällä pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti (Jyväskylän yliopisto, 2013). Tutkimusotteena on oikeusdogmaattinen eli lainopillinen tarkastelu. Lainopillisen tutkimuksen tarkoituksena on selvittää ja systematisoida lainsäädännön sisältöä. Oikeussäännösten systematisoinnilla tarkoitetaan sitä, että lainopillinen tutkimus näkee lainsäätäjän tuottamat materiaalit yhtenä aineistokokonaisuutena, josta voidaan rakentaa ja järjestää yhtenäinen ja johdonmukainen oikeusjärjestelmä. (Hirvonen, 2011, pp. 21-24).

Lainopillisen tutkimuksen ensisijainen lähde on voimassa oleva lainsäädäntö, joka on sitovaa oikeutta ja etusijassa muihin oikeuslähteisiin verrattuna. Tässä tutkimuksessa keskeiset lainkohdat ovat TVL:n 53 §:n osakaslainaa koskevat säännökset, TVL:n 33b §:n osakaslainaa koskeva säännös ja VML:n 29 §:n peiteltyä osinkoa koskeva säännös. Myös OYL:n 1. luvun yleisiä periaatteita ja 13. luvun varojen jakamista koskevia säännöksiä käsitellään tässä työssä yksityiskohtaisesti.

Tutkielman oikeuslähteinä käytetään myös lainvalmisteluaineistoja, joissa kerrotaan yleisiä ja yksityiskohtaisia perusteluja lain ja sen säännösten tarkoituksesta (Laakso, 1990, p. 115). Muilla virallislähteillä, kuten verohallinnon antamilla ohjeilla ja kirjanpitolautakunnan lausunnoilla on myös merkittävä osa tämän tutkielman lähdemateriaalina. Oikeuskäytännöllä eli KHO:n ratkaisuilla on hyvin suuri osa tämän tutkimuksen lähdemateriaalina, koska tutkielman empiriaosuus perustuu osakaslainoja koskevan oikeuskäytännön analysointiin.

1.5 Työn rakenne

Tämä tutkielma koostuu kuudesta pääkappaleesta. Ensimmäinen pääkappale sisältää johdannon tutkielman aiheeseen. Siinä kerrotaan tutkimuksen taustaa, määritellään tutkimusongelma, tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset sekä tutkimusmenetelmä. Tutkielman kirjallisuuskatsaus rakentuu kolmesta seuraavasta pääkappaleesta eli kappaleista 2-4. Toisessa pääkappaleessa tuodaan esille OYL:n mukainen osakeyhtiön varojen jakamista koskeva sääntely ja määritellään laitton varojenjakko. Kolmannessa pääkappaleessa perehdytään pienosakeyhtiöissä yleisesti käytettyihin varojenjaon muotoihin, osinkoon ja palkkaan, ja niiden verotuksen pääpiirteisiin sekä peiteltyyn osinkoon Neljännessä pääkappaleessa käsitellään osakaslainaa ja sen verotusta, luoden laajempi katsaus osakaslainaan pohjustuksena tutkielman empiiriselle osuudelle.

Tutkielman viides pääkappale on tutkielman empiriaosuutta, jossa ensin esitellään tutkimusmenetelmä ja aineiston hankintamenetelmä. Seuraavaksi tuodaan esille osakaslainoja koskevat oikeustapauskohtaiset analyysit ja kappaleen lopuksi esi-

tetään analyysihin pohjautuvaa pohdintaa ja yhteenveto. Työn viimeinen eli kuudes pääkappale sisältää koko tutkielman yhteenvedon ja johtopäätökset, jossa tiivistetään teoriaosan tärkein sisältö ja lopuksi esitetään empiriaosuudessa tehtyyn oikeuskäytännön analyysiin perustuvat johtopäätökset.

2 OSAKEYHTIÖLAIN MUKAINEN VAROJENJAON SÄÄNTELY

Osakeyhtiön varojen jakamisesta ja siinä noudatettavista menettelyistä säädetään vuonna 2006 voimaan tullessa osakeyhtiölain 13. luvussa. Tämän lain valmistelussa merkittävänä tavoitteena oli saada aikaan toimiva, joustava ja kilpailukykyinen laki, joka lisäisi yritysten toimintamahdollisuuksia ja turvaisi osakeyhtiöiden velkojien ja vähemmistöosakkaiden asemaa (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 13). Aiemmin voimassa ollut osakeyhtiölaki, joka oli tullut voimaan vuonna 1980 (734/1978, VOYL), koettiin joustamattomaksi ja vaikealukuseksi johtuen sen sisältämistä lukuisista viittauksista toisiin lainkohtiin (Kyläkallio, et al., 2015a, pp. 43-44).

Uuden OYL:n olennaisin muutos verrattuna VOYL:in liittyy osakeyhtiön pääomarakenteeseen ja sen myötä yhtiön mahdollisuuksiin jakaa varojaan osakkaille. Nykyisen OYL:n mukaan yhtiön kaikki varallisuus on, sidottua omaa pääomaa lukuun ottamatta, aina yhtiön omalla päätöksellä jaettavissa osakkaille tai muille yhtiön varoihin oikeutetuille edellyttäen että osakeyhtiö ei ole varojen jaosta päätettäessä maksukyvytön tai ettei varojenjaosta aiheudu yhtiön maksukyvyttömyys. (Kyläkallio, et al., 2015a, pp. 44-45).

2.1 Varojen jakamista ohjaavat yleiset yhtiöoikeudelliset periaatteet

OYL:n 1. luvussa määritellään omina lainkohtinaan keskeiset osakeyhtiöitä koskevat oikeudelliset periaatteet, jotka ovat sisältyneet jo aiemmin voimassa olleisiin osakeyhtiölakeihin. Nämä yhtiöoikeudelliset periaatteet ovat:

- Osakkaan (l. osakkeenomistajan) rajoitettu vastuu;
- Voitontuottamistarkoitus;
- Pääoman pysyvyys;
- Osakkeen vapaa luovutettavuus;
- Enemmistöperiaate;
- Yhdenvertaisuus;
- Johdon huolellisuusvelvoite.

Osakkaan rajoitetulla vastuulla tarkoitetaan sitä, että osakeyhtiön osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön velvoitteista (OYL 1:2). Yritystoimintaa harjoittavan henkilön kannalta henkilökohtaisen vastuun puuttuminen on merkittävä yksityisoikeudellinen etu, koska yritystoiminnan epäonnistuminen ei välttämättä merkitse yrittäjän henkilökohtaisen omaisuuden menettämistä. (Kyläkallio, et al., 2015a, pp. 51-52). Useimmiten pienen osakeyhtiön tai perhepiirissä omistetun osakeyhtiön osakas on kuitenkin antanut osakeyhtiölle luoton myöntäneelle luottolaitokselle vakuudeksi henkilökohtaista omaisuuttaan tai henkilökohtaisen takauksen, jolloin osakas joutuu välittömään sopimusperäiseen vastuuseen osakeyhtiön velvoitteista luoton myöntänyttä luottolaitosta kohtaan (Kirjanpitolautakunta, 2014; Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi (HE 109/2005)).

Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen (l. osakkaalleen) ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin (OYL 1:5). Voiton tuottaminen tulisi tapahtua yhtiöjärjestyksessä määrätyn toimialan liiketoimintaa harjoittamalla. Osakkaalle voittoa voidaan tuottaa joko jakamalla osakeyhtiön varoja säännöllisesti ja mahdollisimman paljon tai kasvattamalla yhtiön omaisuutta, jotta se pystyy tulevaisuudessa jakamaan varojaan enemmän omistajilleen. (Mähönen & Villa, 2013, p. 35). Tavallisesti näitä kahta tapaa käytetään yhtäaikaisesti eli kaikkia osakeyhtiön jakokelpoisia varoja ei makseta osakkaille vuosittain. (Kyläkallio, et al., 2015a, p. 53).

Osakeyhtiön pääoman pysyvyys tarkoittaa sitä, että yhtiön varoja voidaan jakaa vain OYL:n säännösten mukaan (OYL 1:3). Tämän periaatteen tarkoitus on suojata yhtiön velkojia, koska heillä on etuoikeus osakeyhtiön varoihin ennen osakkaita. Käytännössä tämä tarkoittaa vähimmäisosakepääoman jakokelvottomuutta, joka yksityisessä osakeyhtiössä on 2 500 euroa. (Mähönen & Villa, 2013, pp. 56-57). Tämän lisäksi osakeyhtiöllä voi olla jakokelvottomia, sidottua omaa pääomaa olevia rahastoja, esim. arvonkorotusrahasto ja uudelleenarvostusrahasto, joita ei saa OYL:n mukaan jakaa osakkaille. (Kyläkallio, et al., 2015a, p. 54).

Osakkeen vapaa luovutettavuus on myös yksi osakeyhtiöihin liittyvistä yhtiöoikeudellisista periaatteista. Osakeyhtiön osake voidaan luovuttaa ja hankkia rajoituksitta ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin (OYL 1:4). Yhtiöjärjestyksessä osakkeen

luovuttamista ja hankkimista voidaan rajoittaa vain OYL:n 3:7 ja 3:8 mukaisesti eli käyttämällä lunastus- ja suostumuslausekkeita. Osakkeen vapaan luovutettavuuden periaate ei kuitenkaan koske osakeyhtiön oikeutta omien osakkeidensa hankkimiseen ja lunastamiseen sekä tällaisten osakkeiden luovuttamiseen (OYL 15. luku). Näistä osakeyhtiön omia osakkeita koskevista tilanteista on säädetty tarkemmin sen suhteen, millä edellytyksillä ja rajoituksilla edellä mainitut yhtiön omien osakkeiden transaktiot voivat tapahtua. (Kyläkallio, et al., 2015a, p. 55).

OYL:n 1:6:ssä säädetään enemmistöperiaatteesta. Enemmistöperiaatteella tarkoitetaan sitä, että osakkaiden valtaoikeudet osakeyhtiössä riippuvat heidän osakkeenomistuksestaan. Mitä enemmän osakas on sijoittanut pääomaa osakkeiden kautta yhtiöön, sitä suuremmat valtaoikeudet hänellä yleensä on äänioikeuden kautta. (Mähönen & Villa, 2013, p. 36). Tämän periaatteen katsotaan koskevan yhtä lailla hallituksen, hallintoneuvoston kuin yhtiökokouksenkin päätöksentekoa (Kyläkallio, et al., 2015a, p. 57).

Yhdenvertaisuuden periaatteesta osakeyhtiön toiminnassa säädetään OYL:n 1:7:ssä. Sen mukaan kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhdenvertaisuuden periaatteen tarkoituksena on suojata yksittäisiä osakkaita ja osakkaiden vähemmistöryhmiä enemmistövallan väärinkäytöksiltä sellaisissa tilanteissa, joissa mikään muu lain säännös tai yhtiöjärjestyksen määräys ei väärinkäytöstä estä. (HE 109/2005; Kyläkallio, et al., 2015a, p. 58)

Osakeyhtiön johdon huolellisuusvelvoite tarkoittaa sitä, että yhtiön johdon tehtävänä on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua (OYL 1:8). Säännöstä sovelletaan osakeyhtiön hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan toimintaan ja se on tarkoitettu kaksiosaiseksi. Ensiksi se velvoittaa yhtiön johdon toimimaan tehtävässään huolellisesti ja toiseksi johdolla on velvollisuus toimia yhtiön edun mukaisesti. (HE 109/2005).

Osakeyhtiön varojenjaon kannalta katsottuna merkittävimpiä OYL:n 1. luvussa mainittuja yhtiöoikeudellisia periaatteita ovat pääoman pysyvyys, voitontuottamistarkoitus, yhdenvertaisuus ja johdon huolellisuusvelvoite (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 17). OYL:n 1. luku ei sisällä kuitenkaan kaikkia osakeyhtiöoikeudellisia

periaatteita, vaan osa niistä sisältyy muihin OYL:n säännöksiin joko suoraan tai ne ovat johdettavissa niistä. Tärkein tällaisista periaatteista on yhtiön velkojen oikeuksien suojaaminen, mikä vaikuttaa merkittävästi osakeyhtiön varojenjako. Tämän vuoksi osakeyhtiön varojenjako on säännelty yksityiskohtaisesti OYL:n 13. luvussa. (Kyläkallio, et al., 2015a, pp. 50-51)

2.2 Varojenjaon sääntelyn tarkoitus

Mähösen & Villan (2006, s. 280) mukaan OYL:n 13. luvun mukaisella osakeyhtiön varojenjaon sääntelyllä on pyritty seuraavana esitettyihin tavoitteisiin:

- Velkojen suojaaminen;
- Osakkeenomistajien suojaaminen;
- Laskentajärjestelmän perustaminen; sekä
- Yhteiskunnan yleisen edun suojaaminen.

Tärkein syy osakeyhtiön varojenjaon sääntelyn on yhtiön velkojen suojaaminen. Osakeyhtiössä tulisi olla aina velkojen vaatimusten mukainen määrä varoja mahdollisesta varojenjaosta osakkeenomistajille huolimatta. (Mähönen & Villa, 2006, p. 281). Tämä varmistetaan OYL:n 1. luvussa olevilla säännöksillä osakeyhtiöissä vaadittavista vähimmäisosakepääoman määristä, jotka ovat 2 500 euroa yksityisessä osakeyhtiössä ja 80 000 euroa julkisessa osakeyhtiössä. Samassa OYL:n luvussa on säädetty myös pääoman pysyvyyden periaatteesta, millä tarkoitetaan sitä, ettei vähimmäisosakepääomaa saa jakaa osakkeenomistajille ennen yhtiön purkautumista ja rekisteristä poistamista.

OYL:n varojenjako koskeva sääntely on tarkoitettu suojaamaan myös osakkeenomistajia, koska he sijoittavat velkojen tavoin pääomaa osakeyhtiöön. Osakeyhtiöstä tapahtuva varojenjako ymmärretään yleisesti voitonjakona eli osingon maksuna osakkeenomistajille. Osingon jakaminen on kuitenkin mahdollista vain osakeyhtiön tuottamista voittovaroista. Osakkeenomistajien sijoittamaa pääomaa voidaan jakaa vain, joko pääoman palautuksena tai osakepääoman alentamisella riippuen siitä, onko kysymyksessä osakeyhtiön sidottu vai vapaa oma pääoma. Voittovaroista tehtävä osingonjako ja sijoitetun pääoman jakaminen ovat siis eri

asioita ja OYL:lla on haluttu varmistaa, että osakkeenomistajien suojaamisen vuoksi sijoitettua pääomaa ei voida jakaa osinkona. (Mähönen & Villa, 2006, pp. 287-288). Kummastakin edellä kerrotusta varojenjakoavasta on tehtävä erilliset päätökset, mikäli niitä jaetaan osakeyhtiöstä (HE 109/2005).

Varojenjakoavien noudattamisen seurauksena osakeyhtiöiden tulee järjestää laskentajärjestelmä, jonka avulla yhtiön johto, velkojat ja osakkeenomistajat pystyvät arvioimaan osakeyhtiön taloudellista asemaa (Mähönen & Villa, 2006, pp. 288-289). Tämä on havaittu olevan tärkeää erityisesti osakeyhtiöissä, joissa omistajat eivät vastaa henkilökohtaisella omaisuudellaan yhtiön veloista ja muista velvoitteista (Kirjanpitolautakunta, 2005).

OYL:n varojenjakoavien sääntöjen eräänä tarkoituksena on myös yhteiskunnan yleisen edun suojaaminen. Yritystoiminnan harjoittaminen osakeyhtiön muodossa on hyvin yleistä yhteiskunnassamme ja sen vuoksi niiden toiminnan sääntely erityisesti varojenjaon suhteen koituu koko yhteiskunnan eduksi. (Mähönen & Villa, 2006, p. 291).

2.3 Osakeyhtiölain mukaiset varojenjakoavat

OYL:n 13. luvun mukaan osakeyhtiöstä voidaan jakaa varoja osakkeenomistajille neljällä eri tavalla:

- Voitonjaolla eli osinkona ja varojen jakamisella vapaan oman pääoman rahastosta;
- Osakepääoman alentamisella;
- Omien osakkeiden hankkimisella ja lunastamisella; sekä,
- Yhtiön purkamisella ja rekisteristä poistamisella.

OYL:n 13. luvussa säädetään myös mahdollisuudesta jakaa osakeyhtiön varoja myös muille kuin yhtiön osakkeenomistajille. Tämä säädös koskee osakeyhtiöitä, joiden toiminnan tarkoitus on muu kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Edellisen lisäksi osakeyhtiöt voivat jakaa varojaan lahjana muille kuin osakkeenomistajille. (Mähönen & Villa, 2013, pp. 249-250)

2.5 Varojenjako koskevat yleiset säännökset

Blomqvist & Malmivaara (2016, pp.28-32) ja Mähönen & Villa (2013, pp. 252-262) esittävät OYL:n 13. luvussa esitetyt osakeyhtiön varojenjako koskevat edellytykset seuraavasti:

- Varojenjaon on perustuttava viimeisimpään vahvistettuun tilintarkastettuun tilinpäätökseen;
- Varojenjako on kielletty ennen osakeyhtiön rekisteröimistä; sekä;
- Ennen varojenjako osakeyhtiössä on suoritettava maksukykyisyydesti.

OYL:n 13:3 §:n mukaan osakeyhtiön varojen jakamisen on perustuttava aina viimeksi vahvistettuun ja tilintarkastettuun tilinpäätökseen. OYL:n 8:3 §:n säädöksellä tarkennetaan vielä, että osakeyhtiön tilinpäätös tulee olla laadittu sen mukaisesti, mitä kirjanpitolaissa ja OYL:n 8.luvussa asiasta säädetään. Edellisen vaatimuksen lisäksi viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen tilintarkastus tulee olla suoritettu OYL:n 7:1.1 §:n mukaan siten, kuin tilintarkastuslaissa ja OYL:n 7. luvussa on säädetty. Nämä edellytykset koskevat kaikkia OYL:n mukaisia laillisia varojenjako-tapoja. Jos osakeyhtiöstä tapahtuvan varojenjaon perusteena ei ole edellä kuvatun mukainen asiakirja, niin kaikenlaiset varojenjaot yhtiöstä ovat OYL:n vastaisia eli laitonta varojenjako (Mähönen & Villa, 2006, pp. 301-302, 306).

OYL:n 13:1.4 §:n mukaan osakeyhtiön varojenjako on laitonta ennen yhtiön rekisteröimistä. OYL:n 2. luvun mukaan osakeyhtiö on olemassa vasta rekisteröimisen jälkeen, eikä se voi suorittaa liiketapahtumia tai ylipäätään toimia sidosryhmiensä kanssa ennen yhtiön rekisteröimisen tapahtumista. On kuitenkin esitetty tulkinta, että varojenjako päätöksen tekeminen perustettavassa osakeyhtiössä, ennen yhtiön rekisteröimistä, olisi mahdollista (HE 109/2005).

Ennen varojenjako päätöksen tekemistä osakeyhtiössä tulee suorittaa OYL:n 13:2:n mukainen maksukykyisyydesti. Tällä säädöksellä halutaan osakeyhtiön toimielinten arvioivan tilinpäätöksen laatimisen jälkeen tapahtunutta yhtiön taloudellisen aseman mahdollista muutosta, jolla voisi olla vaikutusta yhtiössä tehtävään varojenjako päätökseen. Maksukykyisyydesti -säädöksen alkuperäisenä tarkoituksena on estää varojenjako maksukyvyttömästä osakeyhtiöstä sekä estää

maksukyvyttömyyden syntyminen varojenjaon johdosta. Maksukykyisyydesti tulee suorittaa ennen kaikkia mahdollisia laillisia varojenjakoja. (HE 109/2005).

OYL:ssa tai sen valmistelumateriaalissa ei ole kuitenkaan määritelty tarkemmin, kuinka maksukykyisyydesti suoritetaan. Säännöksessä ei vaadita osakeyhtiön hallitukselta tai yhtiökokoukselta erityisiä laskelmia yhtiön maksukykyisyyden toteuttamiseksi, mutta niitä voidaan kuitenkin yhtiössä niin halutessa suorittaa. On myös havaittu, että OYL:n 13:2:n perusteella ei selviä minkä osakeyhtiön toimielimen, hallituksen vai yhtiökokouksen, tulisi päättää varojenjaosta. Viitaten Suomen hallituksen antamaan esitykseen Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölaiksi (2005), jonka mukaan osakeyhtiön hallitus kantaa vastuu varojenjako päätöksestä, esitetään vastuun varojenjaosta kuuluvan osakeyhtiön hallitukselle. (Sjögren, et al., 2009).

Osakeyhtiön maksukykyisyyden määrittäminen on käytännössä havaittu hankalaksi. Sjögrén et al. (2009) totesivat tilastollisen tarkastelunsa myötä osakeyhtiölain maksukykyisyyden käsitteen poikkeavan tilinpäätösinformaatiosta lasketuista yrityksen maksuvalmiutta kuvaavista tunnusluvuista. Heidän tutkimuksen mukaan osakeyhtiön vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut olisivat käyttökelpoisempia työkaluja osoittamaan yhtiön maksukykyisyyden säilymisen ja turvaamaan velkojien aseman varojenjaon jälkeen. Vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut kertovat osakeyhtiön pääomarakenteesta, minkä perusteella voidaan paremmin ennustaa velkojien suojan säilyminen. Jos osakeyhtiön maksuvalmiuden säilymiselle varojenjaon jälkeen halutaan vielä varmistusta, niin tulevia kassavirtoja ennustava laskelma on havaittu paremmaksi siihen tarkoitukseen kuin tilinpäätökseen perustuvat maksuvalmiutta kuvaavat tunnusluvut.

2.4 Lähipiirilainat

Osakeyhtiön antamasta rahalainasta sen lähipiiriin kuuluvalle henkilölle käytetään osakeyhtiölain mukaan nimitystä lähipiirilaina (Kyläkallio, et al., 2015b, p. 334). Verotusoikeudellisesti tällaista osakeyhtiön osakkaan nostamaa rahalainaa kutsutaan tietyin edellytyksin osakaslainaksi (TVL 53a §). Osakeyhtiön lähipiiriin kuulu-

vat henkilöt ovat sellaisia yhtiöitä ja henkilöitä, jotka pystyvät käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai pystyvät käyttämään huomattavaa vaikutusvaltaa osakeyhtiön taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa (Kirjanpitolautakunta, 2008).

Osakeyhtiön ja toisen henkilön katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai pystyy käyttämään huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta tai liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa (Mähönen & Villa, 2013, p. 270). Osakeyhtiön lähipiiriin kuuluvat käytännössä huomattavan osuuden yhtiön äänivallasta omistavat osakkaat ja heidän perheenjäsenensä sekä yhtiön johtoon kuuluvat avainhenkilöt ja heihin perhesuhteessa olevat henkilöt (Kyläkallio, et al., 2015a, pp. 306-307) .

Nykyisessä OYL:ssa ei ole enää lähipiirilainoja koskevaa erityissääntelyä, toisin kuin VOYL:ssa, jossa säännökset olivat monimutkaisia. Nykyisin osakeyhtiön lähipiirille annettujen rahalainojen hyväksyttävyyys arvioidaan OYL:n yleisten periaatteiden mukaan. OYL:n mukaan osakeyhtiön varojen lainaamiseen liittyy aina lainansaajan velvollisuus maksaa lainatut varat takaisin yhtiölle. Jos osakeyhtiön varoja lainataan ilman sopimusta takaisinmaksusta, lainan antaminen on yhtiöoikeudellisesti osakeyhtiön laitonta varojenjako. (Raunio, et al., 2014, pp. 76-77). Blomqvist & Malmivaara (2016, s. 248) esittävät, että lähipiirilaina katsotaan kuuluvaksi OYL:n 7. luvussa säädettyihin lähipiiriliiketoimiin, eikä se ole OYL:n 13. luvussa tarkoitettua vastikkeetonta osakeyhtiön varojenjako, jos on sovittu lainan takaisinmaksusta.

Osakeyhtiön antamat rahalainat lähipiirille eivät yleensä ole yhtiön edun mukaisia tai sen liiketoiminnan harjoittamiseen liittyviä. Yhtiön varoja lainattaessa on myös toimittava OYL:n 1:7 §:n mukaan, jossa säädetään yhdenvertaisuusperiaatteesta osakeyhtiön toiminnassa. (Mähönen & Villa, 2013, p. 270). Tämän periaatteen mukaan osakeyhtiön yhtiökokous, hallitus tai toimitusjohtaja ei saa tehdä sellaista päätöstä tai toimenpidettä, joka tuottaisi yhtiön osakkaalle epäoikeutettua etua toisen osakkaan kustannuksella. (Raunio, et al., 2014, p. 77)

Oikeuskäytännön mukaan on havaittu, että osakeyhtiön liiketoimintaan liittymätön varojen lainaaminen tai yhdenvertaisuusperiaatteesta poikkeaminen yhtiön varoja

lainatessa, on sallittua yhtiön kakkien osakkaiden suostumuksella. Tällöin varojen lainaamisesta ei kuitenkaan saa koitua vahinkoa osakeyhtiölle tai sen velkojille. (KKO 1998:47, KKO 1997:146, KKO 1996:18 ja KKO 1992:190).

2.6 Laiton varojenjako ja sen seuraamukset

Laitonta varojenjakoja ovat sellaiset liiketapahtumat, jotka eivät ole OYL:n 13:1.1:ssä tarkoitettuja laillisia varojenjakoja ja jotka vähentävät yhtiön varoja tai lisäävät sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta (Vahtera, 2014, p. 289). Liiketaloudellisen perusteen käsitettä ei ole määritelty osakeyhtiölaissa, mutta sillä tarkoitetaan yleisesti liiketoimea, joka on yhtiön toiminnan tarkoituksen mukainen. (Mähönen & Villa, 2006, p. 333)

OYL:n 13:1.3:n perusteluissa on esitetty muutamia esimerkkejä liiketoimista, jotka ovat laitonta varojenjakoja. Tällaisia toimintaa on yhtiön omaisuuden ja palvelujen myyminen alihintaan osakkeenomistajalle tai niiden myyminen ylihintaan osakkeenomistajalta yhtiölle. Myös yhtiön antama velka osakkaalle olosuhteisiin ja markkinoihin suhteutettuna liian alhaisella korolla tai osakkeenomistajan yhtiölle antama velka liian korkealla korolla voi myös osoittautua laittomaksi varojenjaoksi. (HE 109/2005). Oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee, että laittomaksi katsottavien toimien ja hyväksyttävien liiketoimien määrittely on hankalaa. (Mähönen & Villa, 2006, p. 335).

Laiton varojenjako osakeyhtiöstä realisoituu myös silloin, kun yhtiön varoja jaetaan laillisiksi varojenjakoiksi nimetyillä toimilla, mutta ne suoritetaan noudattamatta OYL:n yleisiä säännöksiä varojenjaosta. Näiden säännösten mukaan osakeyhtiön varojenjaon tulee perustua yhtiön viimeksi vahvistettuun ja tilintarkastettuun tilinpäätökseen. Osakeyhtiön varoja ei voida myöskään jakaa ennen yhtiön rekisteröimistä. Laitonta varojenjakoja on OYL:n 13:2:n mukaisen maksukykyisyydestin suorittamatta jättäminen ennen varojenjakupäätöstä. Jos varojenjaosta aiheutuu osakeyhtiön maksukyvyttömyys, niin varojenjako on ollut laitonta. Lisäksi laitton varojenjako voi toteutua osakeyhtiöiden yhtiöjärjestyksistä johtuen. Yhtiöjärjestyksissä voi olla määrätty erilaisia rajoituksia varojenjakoön liittyen, esimerkiksi sijoite-

tun vapaan oman pääoman rahaston jakokelvottomuus. (Mähönen & Villa, 2006, pp. 336-337)

Laittomaan varojenjakoan liittyen keskustelua on käyty myös siitä, tarkoitetaanko varojenjako-termillä varojenjako päätöksen tekemistä vai jaettavan omaisuuden siirtämistä osakkeenomistajille. Savela (2009) on tulkinnut OYL:n 13.luvun perusteella niin, että varojenjako-termillä tarkoitetaan varojenjako päätöksen tekemistä osakeyhtiössä eikä vasta varojenjaon maksamista. Hän on todennut tämän tulkintansa olevan ristiriidassa nykyisestä OYL:sta vuonna 2005 tehdyn hallituksen esityksen kanssa (HE 109/2005).

OYL:n mukaan osakeyhtiöstä laittomasti saadut varat on palautettava ja niille on maksettava vuotuista korkoa korkolain (633/1982) mukaisesti. Voimassa olevan lainsäädännön perusteella on esitetty, että koronmaksuvelvollisuus lasketaan varojen maksupäivästä lukien ja siihen liittyvä viivästyskorko Korkolain mukaisesti (Airaksinen, et al., 2010). Palautusvelvollisuus koskee kuitenkin vain sellaista osakkeenomistajaa, joka tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää varojenjaon olevan laittonta. (Vahtera, 2014, p. 297). Euroopan Unionin Pääomadirektiivin 16 artiklan mukaan osakeyhtiön tulee osoittaa, että osakkeenomistaja on ollut tietoinen tai hänen olisi pitänyt olla tietoinen varojenjaon laittomuudesta.

Rikosoikeudelliset seuraamukset

Laittomasta varojenjaosta ja sen myötä OYL:n säädösten rikkomisesta voi seurata osakeyhtiörikos tai –rikkomus, josta säädetty rangaistus on sakko tai vankeus enintään yhdeksi vuodeksi (OYL 25:1.1). Osakeyhtiörikkokset ovat kuitenkin rangaistavia vain tahallisina, minkä toteaminen on osoittautunut haasteelliseksi. Tästä johtuen osakeyhtiörikkoksia on esiintynyt harvoin. (Hakamies, 2015, p. 726). Osakeyhtiörikkoksen toteamisen haasteellisuus johtunee siitä, että teon tahallisuuden arviointi sekä liiketaloudellisen perusteen puuttuminen ja maksukyvyttömyyden aiheutuminen varojenjaon yhteydessä ovat usein tulkinnanvaraisia asioita. (Savela, 2009, pp. 28-30).

Laittoman varojenjaon myötä voi syyllistyä myös velallisen epärehellisyyteen, josta on säädetty rikoslain (39/1889, RL) 39:1:ssä, ja jonka rangaistuksena voidaan määrätä sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Tuohon rikokseen syyllistyminen edellyttää omaisuuden lahjoittamista tai luovutusta, jonka seurauksena aiheutetaan itselle maksukyvyttömäksi tuleminen tai maksukyvyttömyyden paheneminen. Osakeyhtiöiden tapauksessa tällainen rikos voisi realisoitua siten, että yhtiön yksin omistava henkilö jakaa yhtiön varoja itselleen aiheuttaen yhtiölleen maksukyvyttömyyden tilanteen. (Hallituksen esitys Eduskunnalle Rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen käsittäväksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi, (HE 66/1988)).

Verotukselliset seuraamukset

Osakeyhtiön varoja jaettaessa tulee ottaa huomioon OYL:n säädösten lisäksi myös varojenjako koskevat verotussäädökset (Immonen & Villa , 2015, p. 201). Osakeyhtiön verotusta toimittaessaan veroviranomainen voi todeta verotusmenettelylain (VML) säädösten perusteella, että yhtiön osakkaalle tai tämän lähipiirille on annettu yhtiön varoista tavanomaisesta liiketoiminnasta poiketen taloudellista etua. (Raunio, et al., 2014, pp. 80-81).

Osakeyhtiöstä tapahtuneen laittoman varojenjaon perusteella ensimmäiseksi voi tulla sovellettavaksi VML:n 29 §, jossa säädetään peitelystä osingosta seuraamuksineen. Peitellyn osingon verottamiseen johtavissa yhtiön ja osakkaan välisissä toimituksissa saattaa toisinaan olla piirteitä, jotka viittaavat veron kiertämiseen. Tällöin sovellettavaksi voi tulla myös VML:n veron kiertämistä koskeva 28 §. (Verohallinto, 2016a). Verohallinnon (2007) mukaan OYL:n mukainen laitton varojenjako ei aina ole VML 29 §:n mukaista peiteltyä osinkoa. Osakeyhtiön toteuttama laitton varojenjako on myös peiteltyä osingonjakoa sellaisissa tapauksissa, kun yhtiön osakas tai tämän omainen saa yhtiöstä varoja vastikkeetta tai poikkeavalla hinnoittelulla.

Osakeyhtiön verotusta toimitettaessa esille voi tulla myös verorikoksina määritellyjä tekemuotoja. Tähän johtavat yleensä osakeyhtiössä tehdyt näennäiset järjeste-

lyt, jotka eivät ole aitoja tai niillä peitellään yhtiön varojen käyttöä niin, että verotus ei voi toteutua asian todellisen luonteen mukaisesti. Edellä mainituilla järjestelyillä pyritään välttämään tai kiertämään veronmaksua. Verotukseen liittyvistä rikoksista säädetään RL 29. luvussa ja niitä nimitetään eriasteisiksi veropetoksiksi tai verorikkomuksiksi. (Immonen & Villa , 2015, pp. 201-203).

3 PIENOSAKEYHTIÖN VAROJENJAKOMUODOT JA NIIDEN VEROTUS

Pienosakeyhtiö voi käyttää useita eri tapoja jakaessaan varoja yhtiön osakkaan yksityiskäyttöön. Tässä tutkielmassa tarkasteltavia varojenjakomuotoja ovat osinko, palkka, peitelty osinko, sekä osakaslaina. Kukkonen (2010, p. 137) on esittänyt, että pienosakeyhtiöiden yleisesti käyttämiä varojenjakomuotoja ovat:

- Osinko,
- palkka tai työperusteinen osinko,
- vuokra,
- korko,
- luovutusvoitto eli osakkeen myynti, pääomanpalautus, lunastus tai osakepääoman alentaminen.

Pienosakeyhtiön osakkaan on mahdollista käyttää myös muita keinoja osakeyhtiöstä tapahtuvaan varojenjakoon. Edellä mainittujen varojenjakomuotojen lisäksi osakeyhtiön osakas voi nostaa rahavaroja yhtiöstä osakaslainana, mikä ei ole varsinaisesti osakeyhtiön varojenjakomuoto. Sitä pidetään kuitenkin pienosakeyhtiön osakkaan tapauksessa yhtenä varojenjaon vaihtoehtona, koska verotuksessa osakaslainaa kohdellaan TVL 53a §:n mukaan osakkaan veronalaisena pääomatulona tietyin edellytyksin. (Viitala, 2014, p. 107).

Osakeyhtiön varojenjaon verotukseen vaikuttavat sekä osakeyhtiön että osakkaan verotus. Osakeyhtiön ja osakkaan verotusta säätelevät ja yleisimmin sovelletut lait ovat: Tuloverolaki (TVL), elinkeinotulon verotuksesta annettu laki (360/1968, EVL) ja verotusmenettelystä annettu laki (VML) (Isotalo, 2016, p. 3). Osakeyhtiöstä jaettavista voittovaroista on yhtiö jo suorittanut yhteisöverokannan (tällä hetkellä 20 %) mukaisen veron liiketoiminnan tuloksestaan. Varojenjaon jälkeen sitten osakeyhtiön osakas suorittaa saamastaan osinkotulosta veron, siitä säädettyjen periaatteiden mukaan. Tästä johtuen voidaankin todeta, että osakeyhtiön varojenjakoon kohdistuu osittain kahdenkertainen verotus. (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 61).

Osakeyhtiöitä verotetaan yhteisinä, eli vero yhteisön tulosta maksuunpannaan yhteisölle itselleen (Verohallinto, 2015). Osakeyhtiöllä voi olla kolme eri tulolähdettä, jotka ovat elinkeinotoiminnan tulolähde (EVL), maa- ja metsätalouden tulolähde (MVL) ja muun toiminnan tulolähde (TVL) (Kulovaara, 2013, p. 17). Tulolähdejaottelu perustuu siihen, että taloudelliselta luonteeltaan erilaiset tulonhankkimistoiminnat pidetään erillään toisistaan ja jokaiseen tulolähteeseen kohdistuu verotuksen kannalta tarkoituksenmukainen laskentamenetelmä (Leppiniemi & Walden, 2010, pp. 30-31). Osakeyhtiön tulot kohdistetaan tulolähteitä koskevan lainsäädännön mukaan omille tulolähteilleen, joissa tuloksenlaskentasäännöt poikkeavat jonkin verran toisistaan (Kulovaara, 2013, p. 17).

EVL-tulolähteeseen kuuluvat yleensä osakeyhtiön toimialan mukaisen osto- ja myyntitoiminnan sekä mahdollisten muiden palveluiden tuottamisen tulot ja menot. MVL-tulolähteeseen kuuluvat osakeyhtiön harjoittaman maa- ja metsätaloustoiminnan tulot ja menot. Maatalouden tulolähde ei ole katsottu olevan osakeyhtiöiden verotuksessa kovinkaan merkittävä tekijä (Isotalo, 2016, p. 3).

TVL-tulolähde puolestaan sisältää sellaisen toiminnan tulot ja menot, joihin ei voida soveltaa EVL:a tai MVL:a. Tällaisia ovat mm. tavanomaisesta liiketoiminnasta erillisen sijoitustoiminnan tulot, kuten esimerkiksi osakaslainoista saadut korkotulot ja ulkopuolisille vuokrattujen kiinteistöjen vuokratulot. (Kulovaara, 2013, pp. 17-18). TVL-tulolähdettä voidaan siis pitää ”jäännöseränä”, johon luokitellaan sellaisen toiminnan tulot ja menot, joita ei voida katsoa kuuluvaksi muihin tulolähteisiin (Mattila, 2009, p. 132). Tulolähdejako osakeyhtiön verotuksessa vaikuttaa mm. verovähennysten toteuttamiseen ja pääomatulon määrään. (Kukkonen & Walden, 2011, pp. 16-17).

3.1 Verosäännösten ja osakeyhtiölain suhde varojenjaossa

Osakeyhtiölain mukaista sääntelyä varojen jakamisesta on kuvailtu varsin vapaamuotoiseksi ja tahdonvaltaiseksi sekä ongelmalliseksi verotuksen suhteen. Verotuslainsäädäntöä (TVL ja EVL) ja osakeyhtiölakia ei ole sopeutettu toisiinsa näh-

den riittävästi, mikä ilmenee erityisesti laillisen varojenjaon verotuksessa (Taulukko 1). (Kukkonen & Walden, 2011, p. 44)

Taulukko 1. Osakeyhtiön sallimat varojenjakoavat pienyhtiön osakkaille ja näiden tapojen pääasiallinen verokohtelu (Kukkonen & Walden, 2011, p. 44).

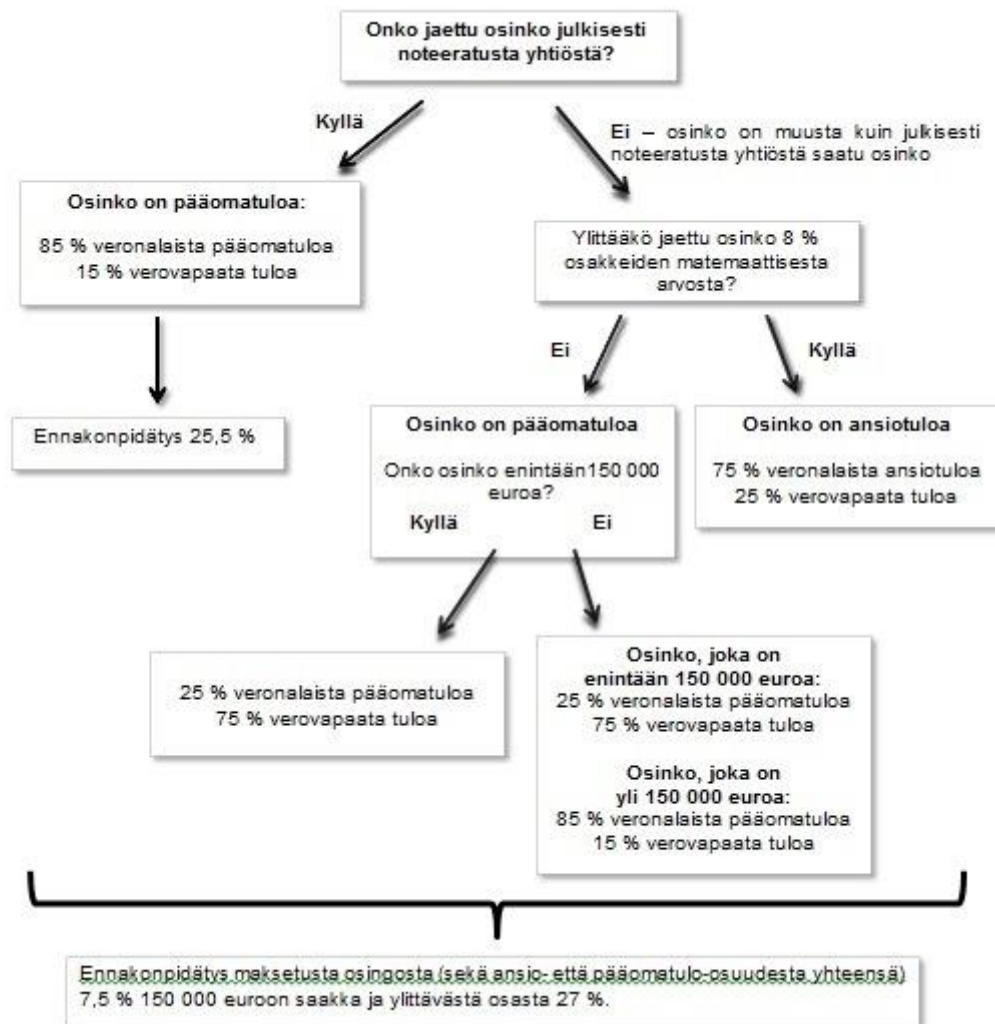
Varojenjako muodot OYL:n mukaan	Verokohtelu osakkaalla
Voitonjako osinkona	Osinkoverotus nettovarallisuuden mukaan tai työperusteisen osingon verotus
Vapaan oman pääoman rahaston jakaminen (SVOP)	Pääomanpalautuksen verotus eli luovutusvoiton verotus, mahdollisesti osinkoverotus
Sidotun oman pääoman alentaminen	Luovutusvoiton verotus, peitelty osingon riski
Omien osakkeiden lunastaminen tai osto	Luovutusvoiton verotus, peitelty osingon riski
Varojenjako osakeyhtiön purkamisessa tai rekisteristä poistamisessa	Luovutusvoiton verotus

Nykyisen osakeyhtiölain voimaantulon vuonna 2006 todetaan muuttaneen osakeyhtiön varojenjaon verotuskohtelua. Vanhan osakeyhtiölain aikana osingon käsite tulkittiin laajemmaksi verrattuna nykyiseen OYL:in. Nykyisin osingonjakona pidetään vain yhtiön tilikauden ja aiempien tilikausien voittojen jakamista, vaikka myös muun vapaan oman pääoman jakaminen yhtiöstä vastaa luonteeltaan osingon jakamista. Verotuksessa osingoksi tulkitaan vain OYL:n mukainen osinko. Käytännössä osakkaan nostamat varat osakeyhtiöstä voidaan tulkita verotuksessa verovapaaksi tuloksi tai pääoma- tai ansiotuloksi. Varojenjako muotojen erilaisen verokohtelun vuoksi osakeyhtiön osakas joutuu harkitsemaan nostaako hän varat osinkona, luovutusvoittona, korkona, vuokrana, lainana vai palkkana. (Kukkonen & Walden, 2011, pp. 44-45)

3.2 Osakeyhtiön varojenjaon muodot

Osinko

Osakkaan saaman osinkotulon verotus riippuu siitä, onko osinkoa maksava osakeyhtiö julkinen vai yksityinen, kuten kuviossa 1 on esitetty. Osinkotulojen verotuksesta säädetään TVL:n 33a-33d §:ssä. Niiden mukaan maksettu osinko verotetaan joko ansio- tai pääomatulona ja osa osingosta on verovapaata (Kuvio1). Nykyistä osinkoverotuksen sääntelyä on kuvailtu kohtuuttoman monimutkaiseksi (Myrsky, 2014, pp. 422-423).

Kuvio 1. Osinkotulon verotuksen määräytyminen (Verohallinto, 2013).

Yksityisestä osakeyhtiöstä saadun osinkotulon verotuksessa osakkeen matemaattisella arvolla on siis merkittävä vaikutus. Osakkeen matemaattinen arvo määritetään yhtiön edellisenä vuonna päättyneen tilikauden taseen perusteella siten, että yhtiön nettovarallisuus, eli varat vähennettynä veloilla jaetaan osakeyhtiön kaikkien osakkeiden lukumäärällä. (Isotalo, 2016, p. 7). Matemaattisen arvoon voidaan tehdä verotuksen yhteydessä eräitä omistajakohtaisia oikaisuja, esim. osakeyhtiöstä nostettujen osakaslainojen perusteella. (Verohallinto, 2013).

Palkka

OYL:n mukaisessa sääntelyssä palkan maksaminen osakkaalle ei ole varojenjakoa. Verotusta koskevan sääntelyn mukaan palkka on sitä maksavalle osakeyhtiölle vähennyskelpoista menoa ja saajalleen ansiotulona verotettavaa tuloa. Palkkatulo määritellään ennakkoperintälain (1118/1996, EPL) 13 §:ssä. Sen mukaan palkkatuloksi tulkitaan palkka, palkkio, etuus ja korvaus, jotka on saatu työ- tai virkasuhteessa.

Palkkatulon voi saada rahana, luontoisetuna tai muuna etuutena. EPL:n 13 §:n mukaisesta palkkatulosta työnantajalla on velvollisuus toimittaa ennakkonpidätys ja suorittaa pakolliset palkan sivukulut, kuten sairausvakuutusmaksu (aiemmin sosiaaliturvamaksu), lakisääteiset eläkemaksut, työttömyysvakuutusmaksu ja tapaturma- ja ryhmähankivakuutusmaksut. EPL 13 §:n mukaiset palkat pakollisine sivukuluineen ovat osakeyhtiön verotuksessa vähennyskelpoisia menoja, jos ne on suoritettu yhtiön elinkeinotoiminnassa työskennelleille henkilöille (EVL 8 § 4. kohta).

Käytännössä palkkatulo on mahdollinen varojenjakomuoto vain sellaisille osakeyhtiön osakkaille, jotka työskentelevät omistamassaan yhtiössä. Osakeyhtiön osakas voi työskennellä yhtiössään nostamatta palkkatuloa, eikä palkattomuudesta aiheudu mitään veroseuraamuksia. (Viitala, 2014, p. 89). Osakkaan palkaton työskentely lisää yhtiön elinkeinotoiminnan tulosta ja tulee osakeyhtiön tuloksen kautta verotettavaksi. Osakeyhtiön osakkaan nostaessa palkkaa työskentelystään rajoitteita liittyy kohtuuttoman korkeaan palkkaan tehtyyn työpanokseen verrattuna, mikä

voidaan tulkita osakkaan saamaksi peiteltyksi osingoksi ja osakeyhtiön laittomaksi varojenjaoksi. (Kukkonen & Walden, 2011, p. 188).

Pienosakeyhtiössä työskentelevälle osakkaalle maksetaan yleensä ainakin jonkin verran palkkatuloa. Veronalaisen ansiotulon verokohtelu on esitetty aiemmin tässä tutkielmassa, taulukossa 2. Toisaalta hän voi työskennellä kokoaikaisesti ilman palkkaa ja nostaa varoja yhtiöstä itselleen jossain muussa muodossa. (Kukkonen, 2010, p. 199)

3.3 Peitelty osinko

Verohallinnon (2016a) mukaan peiteltyllä osingolla tarkoitetaan OYL:n mukaisia osingonjaon muotovaatimuksia noudattamatta tapahtuvaa varojen jakamista osakeyhtiöltä osakkaalle. Peittelystä osingosta säädetään VML:n 29 §:ssä ja tuon lain 29.1 §:n mukaan: ”Peiteltyllä osingolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi osakkuuden perusteella tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta.” VML:n 29 §:n 1 ja 2 momentissa on määritelty mitä peiteltyllä osingolla tarkoitetaan. Saman säännöksen 3 ja 4 momentissa on säädetty peiteltyyn osingon veroseuraamuksista.

Ennen nykyistä, vuonna 1998 voimaantullutta VML:a, peittelystä osingosta säädettiin Verotuslain (jäljempänä VerL) 57 §:ssä. (Kukkonen, 2010, p. 229). Peiteltyyn osingon sääntely on alun perin sisällytetty verojärjestelmäämme osakeyhtiön ja sen osakkaan kahdenkertaisen verotuksen turvaamiseksi (Ryynänen, 2000, p. 109). Vuonna 1993 tuli voimaan nykyinen TVL ja sen myötä ansiotulojen ja pääomatulojen verotus eriytettiin toisistaan pääomatuloverojärjestelmän käyttöönoton myötä (Verohallinto, 2009). Sen jälkeen peiteltyyn osingon sääntelykin sai uuden tarkoituksen, kun sen katsottiin ehkäisevän sitä, ettei peiteltyyn osingon kautta kiertä avoimen osingon tulolajijakoa. (Ryynänen, 1996, p. 7).

3.4.1 Peitellyn osingon muodot

Blomqvistin & Malmivaaran (2016, s. 239) mukaan peiteltyä osingonjakoa koskevat tilanteet jakautuvat yleensä kahteen pääryhmään:

- Ylihinnoittelutilanteet; ja
- Alihinnoittelutilanteet.

Ylihinnoittelutilanteissa osakeyhtiöstä on tehty osakkeenomistajalle tai tämän omaiselle ylihintainen suoritus. Käytännössä tämä suoritus voi olla tavanomaista suurempi palkka työsuorituksesta tai tavallista suurempi vastike yhtiölle luovutetusta hyödykkeestä. Alihinnoittelutilanteessa osakeyhtiö perii osakkeenomistajalta tai tämän omaiselta tavanomaista alemman vastikkeen, esimerkiksi alihintaisen vuokran periminen osakkaan käytössä olevasta yhtiön omistamasta asunnosta tai osakaslainan koron perimättä jättäminen. (Blomqvist & Malmivaara, 2016, pp. 239-240)

Verohallinnon (2016a) mukaan osakeyhtiön ja osakkaan välinen peitelty osinko voi realisoitua ylisuurena palkanmaksuna, tavanomaisista luontoiseduista poikkeavina etuina, osakkaan yksityistalouden menojen maksamisena osakeyhtiön varoilla, osakeyhtiön ja osakkaan välisissä osto-, myynti- ja vuokrasopimuksissa sekä rahoitusjärjestelyissä (esim. osakas- ja pääomalainat), osakeyhtiön omien osakkeiden hankkimis- ja lunastamisjärjestelyissä sekä negatiivisena omana pääomana yrityksen toimintamuodon muuttuessa yksityisliikkeestä tai henkilöyhtiöstä osakeyhtiöksi.

Osakeyhtiön maksama *palkka* osakkaalle tai tämän omaiselle on perustuttava todellisen työn tekemiseen ja maksetun palkan määrä on kirjattava yhtiön kirjanpitoon palkkamenona. Yhtiön osakkaalle ja tämän omaisille maksetuista palkoista on myös suoritettava palkkojen lakisääteiset sivukulut. Jos osakeyhtiön toiminnassa on menetelty edellä kerrotun mukaisesti, osakkaan tai tämän omaisen ei voida tulkita saaneen yhtiöstä etuutta, joka verotettaisiin peiteltyä osinkona. (Raunio, et al., 2014, pp. 178-179). Ylisuuren palkanmaksun osalta ei tulisi soveltaa peitellyn osingon verotusta, jos palkan nostaminen ei ole osakkaalle tai tämän omaiselle taloudellisesti kannattavampaa osingonjaon verotukseen verrattuna. Peitelty osin-

ko palkanmaksun yhteydessä toteutuisi lähinnä silloin, kun palkanmaksu on perusteetonta. (Hallituksen esitys Eduskunnalle peitelty osingon verotusta koskevien säännösten uudistamisesta (HE 26/1998)).

Tavanomaisimpien *luontoisetujen* osalta Verohallinto julkaisee vuosittain verotuksessa noudatettavat luontoisetujen laskentaperusteet. Tällaisia luontoisetuja ovat asunto-, auto-, autotalli-, puhelin-, ravinto- ja täysihoitoetu. (Verohallinto, 2016b). Näiden luontoisetujen osalta peitelty osingonjako voi toteutua vain, jos luontoisedut on käsitelty Verohallinnon säännösten vastaisesti osakeyhtiön palkkakirjanpidossa.

Peitelty osingon suhteen ongelmia tulee useimmiten muiden kuin tavanomaisien luontoisetujen verotuksen suhteen. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi, kun osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen käyttöön veneen, kesämökin tai lomaosakkeen. Näissäkin tilanteissa osakeyhtiön tulisi määrittellä palkkakirjanpitoon luontoisedun verotusarvo, joka perustuu yhtiölle aiheutuneisiin kustannuksiin etuuden hankkimisesta ja, jonka Verohallinto on hyväksynyt antamalla ennakkoratkaisun tai verotuksen toimittamisen yhteydessä. (Raunio, et al., 2014, pp. 179-181)

Peitelty osingonjako voi toteutua myös osakeyhtiön ja osakkaan välisissä *yli- tai alihintaisissa kauppasopimuksissa*. Peitelty osingon välttämiseksi kauppasopimuksissa tulisi käyttää sellaisia ehtoja, joita osakeyhtiö olisi käyttänyt ulkopuolisen osapuolen kanssa vastaavassa tilanteessa. Keskeisin kauppasopimuksen ehto on kauppahinnan käypä arvo eli markkinaehtoisuus, jotta peitelty osingon verotus voitaisiin välttää. Käytännössä kannatta toimia niin, että kauppasopimuksen ajankohdalla hankitaan ulkopuolisen asiantuntijan arvio kaupan kohteen käyvästä arvosta. (Viitala, 2014, pp. 138-139).

Osakeyhtiön ja osakkaan väliset *vuokrasopimukset* eli omaisuuden käytöstä maksetut käyvästä arvosta olennaisesti poikkeavat vuokrat voivat johtaa peitelystä osingosta verottamiseen. Näissäkin sopimuksissa tulisi käyttää markkinaehtoista, käypää vuokra-arvoa. Jos tällaista vastaavan omaisuuden käytöstä olevaa vertailuhintaa ei ole käytettävissä, vuokran arvo tulisi määrittää vuokrattavan kohteen omistajalle aiheutuneiden kulujen perusteella. (Viitala, 2014, pp. 141-142).

Käytännössä vuokrasopimukseen liittyvä peitelty osingon verotus toteutuu tilanteissa, joissa osakeyhtiön omaisuutta on osakkaan käytössä korvauksetta tai alihintaisella vuokralla. Useimmiten osakeyhtiön omistama kesämökki tai auto on ollut osakkaan käytössä edellä kuvatulla tavalla, eikä niitä ole myöskään käsitelty yhtiön palkkakirjanpidossa osakkaan luontoisetuna. (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 253)

Peitelty osingon mahdollisuus voi toteutua myös osakeyhtiön ja osakkaan välisissä *rahalainajärjestelyissä*. Osakeyhtiön osakkaan lainatessa rahaa osakeyhtiölle asiaan vaikuttavia tekijöitä ovat sopiva korkotaso ja lainan tarpeellisuus (Verohallitus, 2009, p. 600). Tällaiselle rahalainalle maksettava korko tulisi olla kohtuullinen, jotta VML 29 §:n mukainen peitelty osingon verotus ei tule sovellettavaksi. Korkotason enimmäismääränä pidetään yleensä normaalia rahoituslaitoksen perimää korkoa yrityslainan tilanteessa. Yleisesti on havaittu, että vallitsevat korkotasot vaihtelevat suhdanteiden mukaan, joten osakkaan antaman rahalainan hyväksyttäväksi korkotasoksi on todettu lainan antohetken yleinen korkotaso. (Kukkonen, 2010, p. 220).

Tämän lisäksi osakkaan antaman rahalainan tulee olla yhtiön liiketoiminnan kannalta tarpeellinen. Jos näin ei ole osakkaan antama laina on rinnastettavissa hänen tekemään pääoman sijoitukseen, jolle yhtiön maksama korko voidaan tulkita täysin peiteltyksi osingoksi. (Blomqvist & Malmivaara, 2016, pp. 250-251). Jotta lainan korko olisi vähennyskelpoinen osakeyhtiön EVL-tulolähteessä, lainan pitäisi olla tarpeellinen yhtiön elinkeinotoiminnan kannalta. Mikäli edellä mainittu vaatimus ei täyty, niin lainan korko on vähennyskelpoinen osakeyhtiön TVL-tulonlähteessä. Tällöin osakeyhtiöllä tulisi olla myös riittävästi veronalaista tuloa TVL-tulonlähteessä, jotta lainan koron vähennyskelpoisuudesta olisi hyötyä. (Kukkonen, 2010, p. 219; Viitala, 2014, p. 102),

Osakaslainaa eli osakeyhtiön antamaa rahalainaa osakkaalle ja siihen liittyvää peitelty osingon mahdollisuutta käsitellään yksityiskohtaisemmin tämän opinnäytetyön kappaleessa 4.

Peitelty osingon verotus voi toteutua myös *yrittäjämuodon muuttuessa osakeyhtiöksi*, jos yhtiön oma pääoma on negatiivinen muutoksen hetkellä. TVL 24 §:ssä

säädetään yksityisliikkeen tai henkilöyhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi veroseuraamuksitta, mikäli säännöksen edellytykset täyttyvät. Sen mukaan osakas voi nostaa yrityksen voittovaroja verovapaasti ennen muutosta ja muutostilikauden aikana. Näiden varojen nostojen johdosta yrityksen oma pääoma voi muodostua negatiiviseksi ja käytännössä on nostettu sellaisia varoja, jotka tulevat verotetuiksi vasta osakeyhtiön tuloina. (Verohallinto, 2016d).

Negatiivista omaa pääomaa koskeva peitelty osingon verotus toteutuu niissä tapauksissa, joissa negatiivinen oma pääoma on aiheutettu keinotekoisesti ennen yritysmuodon muutosta. Tällaiseen toimintaan viittaavat esim. merkittävän suuri yksityisotto juuri ennen muutosta tai yksityisottojen tavallisesta poikkeava rahoitustapa. Tällainen osakkaan yksityisotto voidaan toisinaan rinnastaa osakeyhtiöstä nostettuun osakaslainaan ja verottaa osakkaan saamana peiteltyä osinkona. (Verohallinto, 2016a)

3.4.2 Peitelty osingon määrä ja verotus

TVL 33d §:n mukaan peitellystä osingosta on veronalaista tuloa 75 prosenttia ja luonnollisella henkilöllä peitelty osinko on ansiotuloa ja yhteisöllä veronalaista tuloa. Edellä mainitun säädöksen ja tässä opinnäytetyössä aiemmin esitetyn osakkaan saaman osinkotulon verosäädösten perusteella voidaan todeta, että peitelty osingon verokanta voi luonnollisella henkilöllä olla huomattavastikin korkeampi kuin normaalin osingon osalta, koska ansiotuloja verotetaan progressiivisesti. Peitelty osinko verotetaan aina osakkaan tulona myös niissä tapauksissa, kun edunsaaja on osakkaan omainen (Verohallinto, 2016a; KHO 1994/422). VML 29.3 §:n mukaan peitelty osingon määränä käytetään saadun edun käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotusta.

Osakeyhtiön verotuksessa sen maksamaa ylihintaa ei hyväksytä vähennyskelpoiseksi menoksi. Yleensä osakeyhtiön verotettavaan tuloon lisätään peitellystä osingosta johtuen sama määrä kuin osakkaalle. Jos osakeyhtiö on maksanut jostain hyödykkeestä ylihintaa osakkaalle, niin osakkaan verotettavaan ansiotuloon lisätään 75 prosenttia hyödykkeen käyvän hinnan ylittävästä osuudesta. Alihinnan

perimisen tilanteessa, hyödykkeen käyvän hinnan ja osakkaalta perityn hinnan erotus lisätään osakkaan verotettavaan ansiotuloon. (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 256)

3.5 Varojenjaon verosuunnittelu

Osakeyhtiöllä ja sen osakkaalla on verovelvollisina oikeus tehdä verosuunnittelua, joka yleisenä terminä käytettynä ymmärretään olevan verokustannusten minimoimista, mutta se voidaan määritellä myös muilla tavoin (Knuutinen, 2012, pp. 3-5). Laajempaan käsitteeseen määriteltynä verosuunnittelulla tarkoitetaan oikeusjärjestyksen mahdollistamia toimintavaihtoehtoja, jotka liittyvät veroseuraamuksiin tai -kustannuksiin. Useimmiten verokustannuksiltaan edullisin toimintavaihtoehto on myös kokonaiskustannuksiltaan taloudellisin vaihtoehto, mutta aina näin ei välttämättä ole. Verokustannukset minimoiva toimintavaihtoehto voi toisinaan aiheuttaa muita kustannuksia siinä määrin, että säästö verokustannuksissa ylittyy. Tällaisia muita kustannuksia voivat aiheuttaa, esim. laajat investoinnit ja velkaantuminen. (Wikström, et al., 2015, p. 89).

Isotalon (2016, p. 3) mukaan nykyinen verojärjestelmä antaa laajat mahdollisuudet osakeyhtiön osakkaille ja heidän lähipiirilleen verosuunnittelun toteuttamiseksi. Tämän on tulkittu johtuvan verolainsäädännön jälkeen jääneisyydestä verrattuna siviililainsäädännön joustavuuteen ja elinkeinotoiminnan muuttumiseen. Osakeyhtiön ja osakkaan kannalta mahdollisia verosuunnittelun keinoja ovat esim. osakeyhtiön omistuksen rakenne, investoinnit, erilaiset rahoitusvaihtoehdot, yritysjärjestelyt, sukupolvenvaihdosjärjestelyt ja yhtiön nettovarallisuuden kasvattaminen. (Wikström, et al., 2015, pp. 90-91).

Yksityisen osakeyhtiön ja sen osakkaan verosuunnittelun tärkeimpänä lähtökohtana on yhtiön nettovarallisuuden arvo ja sen myötä yhtiön verotuksessa määritettävä osakkeen matemaattinen arvo. Osakkaan mahdollisuus nostaa yhtiöstä kevyemmin verotettua eli huojennettua pääomatulo-osinkoa on sitä suurempi, mitä enemmän yhtiössä on nettovarallisuutta. Osakeyhtiön nettovarallisuuden arvo määrittelee myös sen, onko osakkaan saama osinko pääomatuloa vai ansiotuloa,

kuten tässä opinnäytetyössä on aiemmin esitetty. Osakeyhtiön nettovarallisuuden kasvattaminen on siis verosuunnittelun kannalta tavoiteltavaa. (Viitala, 2014, pp. 149-150).

Nettovarallisuutta on mahdollista kasvattaa voitollisella liiketoiminnalla tai osakkaiden tekemillä oman pääoman sijoituksilla osakeyhtiöön. Voitollinen liiketoiminta lisää yhtiön nettovarallisuutta siten, että kaikkia voittovaroja ei jaeta osakkaille osinkona, vaan osa niistä jätetään osakeyhtiöön lisäämään oman pääoman ja sen myötä nettovarallisuuden määrää (Kukkonen & Walden, 2011, pp. 80-81). Osakkaiden tekemät oman pääoman sijoitukset yhtiöön ovat kuitenkin nopeampi tapa lisätä nettovarallisuutta voittovarojen kerryttämiseen verrattuna. Oman pääoman sijoitukset ovat myös edullisempi tapa lisätä nettovarallisuutta, koska ne ovat yhtiölle verovapaita (EVL 6:1.2 §), toisin kuin voittovarot, jotka ovat osakeyhtiön verotettua tuloa 20 prosentin yhteisöverokannan mukaan. (Viitala, 2014, pp. 151-152).

Osakeyhtiössä työskentelevän osakkaan kannalta merkittävä varojenjaon verotuksen optimoinnin ja verosuunnittelun keino on palkkana ja osinkona nostettavien tulojen jakaantuminen. (Viitala, 2014, p. 161). Osakkaan nostamien tulojen kokonaisverorasituksen kannalta on esitetty, että palkan nostaminen yhtiöstä on edullista siihen asti, jossa osakkaan palkan kokonaisveroaste vastaa osakeyhtiön voitosta suoritettavaa, yhteisöverokannan mukaista veroastetta (Kukkonen & Walden, 2011, p. 88). Vuonna 2014 tapahtuneen yhteisöverokannan laskemisen myötä edes pientä palkkaa nostamalla ei päästä tilanteeseen, jossa osakkaan palkan kokonaisveroaste alittaisi yhteisöverokannan. (Viitala, 2014, pp. 158-161).

Nykyisen yhteisöverokannan aikana osakkaan kannattaa nostaa palkkatuloa yhtiöstään siihen määrään asti, joka vastaa hänen nostamien osinkotulojen kokonaisveroastetta. Osakkaan osinkotulojen kokonaisveroasteeseen vaikuttava merkittävin tekijä on osakkeen matemaattinen arvo ja tällä hetkellä yksityisestä osakeyhtiöstä nostettujen osinkotulojen alin kokonaisverorasitus voi olla 26 prosenttia. (Viitala, 2014, pp. 161-163).

Kun osakeyhtiön nettovarallisuus on pieni, osakkaan mahdollisuus nostaa huojennettua pääomatulo-osinkoa voi olla hyvin rajallinen. Tällöin osakas voi nostaa yhtiöstään palkkaa tai ansiotulo-osinkoa. Osakeyhtiön ja osakkaan kokonaisverorasi-

tus huomioon ottaen on esitetty, että palkkatulon nostaminen olisi edullisempaa kuin ansiotulo-osingon nostaminen. Näihin kahteen tulolajiin liittyy keskeisiä, verosuunnitteluun vaikuttavia seikkoja. Palkkatulon suhteen yhtiön maksama palkkaku- lu on osakeyhtiön verotuksessa vähennyskelpoista, mutta siihen liittyy aina työn- antajan velvoite suorittaa palkkaan liittyvät sivukulut. Toisaalta palkkatulo on täysin veronalaista tuloa ja ansiotulo-osingosta 75 prosenttia on veronalaista tuloa. (Viitala, 2014, p. 164)

4 OSAKASLAINA

4.1 Osakaslaina ja verotus

Osakeyhtiön ja sen osakkaan verotusta toimitettaessa lähipiirilainasta käytetään nimitystä osakaslaina. TVL 53a §:n mukaan:

”Luonnollisen henkilön veronalaista pääomatuloa on osakeyhtiöstä verovuonna saadusta rahalainasta verovuoden päättyessä maksamatta oleva määrä, jos verovelvollinen, hänen perheenjäsenensä tai he yhdessä omistavat suoraan tai välillisesti vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.”

Säännöstä sovelletaan niihin osakaslainoihin, jotka on nostettu 3.4.1998 tai sen jälkeen. Tällaisesta osakslainasta käytetään tässä työssä termiä *uusi osakaslaina*. Pääomatuloksi luetaan ainoastaan verovuonna *nostetut* rahalainat. Pääomatuloksi luettavaa osakaslainaa ei siis synny pelkän lainapäätöksen perusteella. Laina katsotaan pääomatuloksi, vaikka lainansaaja ei omistaisi lainkaan yhtiön osakkeita, jos muiden perheenjäsenten omistus- tai äänimääräosuus on yhteensä vähintään 10 prosenttia. (Verohallinto, 2010b)

TVL 53a §:ssä säädetty kymmenen prosentin raja tarkoittaa sitä, että monissa suomalaisissa osakeyhtiömuotoisissa perheyriyksissä tämä säädös tulee sovellettavaksi. Sen myötä osakslainan verotus voi kohdistua myös osakkaan perheenjäsenenä olevaan ei-osakkaaseen, jos tämä on saanut perheyhtiöstä rahalainan ja hänen muut perheenjäsenensä omistavat vähintään 10 prosenttia osakkeista. (Viitala, 2014, p. 108). TVL:n mukaan perheenjäseniksi katsotaan osakkaan puoliso ja alaikäiset lapset (Verohallinto, 2010b).

Edellä kerrottua säännöstä sovelletaan osakaslainoihin, jotka on nostettu 3.4.1998 tai sen jälkeen (Verohallinto, 2010b). Edellä mainittu päivämäärä johtuu vuonna 1998 tapahtuneesta TVL:n ja osakslainojen sääntelyn muutoksesta. Uutta säädöstä sovelletaan vain sen voimaantulon jälkeen otettuihin osakslainoihin, ja sitä ennen otetut *vanhat osakslainat* ovat edelleen vanhan sääntelyn piirissä (Kukkonen, 2010, pp. 228-229)

Osakslainaa voidaan käyttää myös osakeyhtiön varojenjakomuotona, koska se verotetaan osakkaan pääomatulona, jos lainaa ei ole maksettu takaisin yhtiölle saman verovuoden aikana kuin se on nostettu. Verotus jää pysyväksi, jos lainaa ei makseta takaisin seuraavien viiden verovuoden aikana (Kukkonen, 2010, p. 221). Viitala (2014, p. 108) esittää kuitenkin, että osakeyhtiön varojenjaon verotuksen optimoinnin kannalta osakslaina ei ole edullinen vaihtoehto. Hän perustelee näkemyksensä sillä, että pääomatuloksi katsottava osakslaina verotetaan pääomatulona, mutta osakeyhtiölle lainan antaminen ei ole verotuksessa vähennyskelpoista menoaa. Hän jatkaa perustelua vielä sillä, että osakslainan määrä vähentää osakaskohtaista yhtiön nettovarallisuutta TVL 33.5b §:ssä säädetyin edellytyksin.

4.2 Osakslainan takaisinmaksaminen

Pääomatuloksi verotuksessa aiemmin katsottu osakslaina voidaan maksaa takaisin osakeyhtiölle ja tällöin lainansaaja voi vähentää pääomatuloistaan tulonhankkimismenona maksamansa osakslainan määrän (TVL 54c §). Edellytyksenä verovähennykselle on, että osakslainan takaisinmaksu on suoritettu viimeistään viidentenä verovuonna lainan nostamisvuoden jälkeen. Lainansaajan oikeus pääomatuloista tehtävään vähennykseen säilyy, vaikka kymmenen prosentin omistus- tai äänimääräosuus lainan antaneessa osakeyhtiössä ei enää täytyisi osakslainan takaisinmaksun ajankohtana. Osakslainan maksun verovähennyksen edellytykseksi riittää, että laina on sen nostamisen jälkeen verotettu lainansaajan pääomatulona. (Verohallinto, 2010b).

TVL 54c §:llä on havaittu olevan merkittävä vaikutus osakslainojen takaisinmaksamisen ajoittamiseen, koska lainkohdan mukaan viiden vuoden kuluessa maksetut osakslainan lyhennykset ovat vähennyskelpoisia lainanottajan pääomatuloista (Kukkonen & Walden, 2011, p. 112). Osakslainan takaisinmaksaminen saattaa aiheuttaa sen, että osakkaan pääomatulon tulolaji muodostuu tappiolliseksi. Pääomatulolajin tappion voi vähentää saman verovuoden ansiotulosta alijäämähyviytyksen kautta tai myöhempien vuosien pääomatulosta kymmenen vuoden kules-

sa. Alijäämähyvityksen määrä on 30 prosenttia samana verovuonna syntyneestä pääomatulojen alijäämästä. (Raunio, et al., 2014, p. 79)

Osakaslainan lyhennyksen vähennyskelvottomuus viiden vuoden jälkeen ei kuitenkaan vapauta osakasta lainan takaisinmaksuveloitteesta, joten lainan lyhenykset kannattaa hoitaa kokonaisuudessaan viiden vuoden kuluessa. Osakaslainan verottaminen pääomatulona ja lainan takaisinmaksun vähentäminen pääomatuista merkitsee hyväksymistä varsin yleiselle järjestelylle, jossa osakeyhtiöstä tilikauden aikana saatu osakaslaina maksetaan takaisin eli kuitataan tilikaudelta jaettavalla osingolla. (Kukkonen & Walden, 2011, pp. 112-113).

Osakeyhtiön osakkaalla tai hänen perheenjäsenillä voi olla useita eri osakaslainoja samanaikaisesti ja ne voivat olla joko nykyisen lainsäädännön aikana saatuja tai sitten niin sanottuja vanhoja osakaslainoja, jotka on nostettu ennen 3.4.1998. Tällaisessa tilanteessa osakkaan tulisi sopia yhtiön kanssa takaisinmaksuaikatauluisista lainakohtaisesti. Verohallinnon tulkintana on yleisesti pidetty sitä, että osakas lyhentäisi aina ensiksi vanhinta osakaslainaa, jolloin lyhennys ei kohdistuisi uuteen pääomatulona verotettuun osakaslainaan viiden vuoden aikarajan aikana. (Kukkonen, 2010, p. 226)

Osakaslainoista kannattaa tehdä kirjalliset sopimukset takaisinmaksuaikatauluisineen, koska näin on selkeämpää esittää myös verottajalle miten uusia ja vanhoja lainoja on lyhennetty. Vain uusien pääomatulona verotettujen lainojen lyhentäminen voi antaa aihetta vanhojen lainojen osalta peiteltyyn osingon verottamiseen takaisinmaksutarkoituksen puuttumisen johdosta. Osakaslainan lyhennysten kohdistaminen eri aikoina saatuihin osakaslainoihin edellyttää lainojen seuraamista osakeyhtiön kirjanpidossa omilla tileillään. (Kukkonen, 2010, p. 226).

4.3 Osakaslainan korko

TVL 53a §:n mukaisesta osakkaan tai hänen perheenjäsenen pääomatuloksi luetusta lainasta ei tarvitse maksaa korkoa osakeyhtiölle. Korkoa on kuitenkin maksettava, jos osakaslaina täyttää muilta osin TVL 53 a §:n edellytykset, mutta laina on nostettu ja maksettu takaisin saman kalenterivuoden aikana. Ennen 3.4.1998

nostetusta osakaslainasta on aina maksettava korkoa. Osakaslaina on saajalleen korollinen myös silloin, jos vähintään 10 prosentin omistusosuus ei täyty eikä lainaa sen vuoksi voida lukea pääomatuloksi. Kohtuullisena osakaslainan korkona pidetään valtiovarainministeriön vahvistamaa peruskorkoa. (Verohallinto, 2010b).

Osakeyhtiön osakkaan ei siis tarvitse maksaa korkoa saamastaan osakaslainasta, jos lainan koko pääoma on verotettu osakkaan pääomatulona. Jos osakaslainasta osa on maksettu takaisin osakeyhtiölle jo saman verovuoden aikana kuin laina on nostettu, niin tällöin takaisin maksetulle lainan osalle on maksettava korkoa. (Kukkonen, 2010, pp. 226-227). Osakaslainan koron maksamiseksi hyväksytään myös koron määrän lisääminen lainan pääomaan. (Viitala, 2014, p. 110)

Jos osakaslaina on osakkaalle tai hänen perheenjäsenelle korollinen laina, niin tulee huomioida myös lainan koron verokohtelu osakkaalla ja osakeyhtiöllä. Osakeyhtiön taholla osakaslainasta maksettu korko kuuluu yhtiön TVL-tulolähteeseen, koska se ei ole osakeyhtiön liiketoimintaan liittyvää tuloa. (Kukkonen & Walden, 2011, p. 117). Osakaslainan korko ei ole vähennyskelpoinen lainansaajan verotuksessa vain sillä perusteella, että laina on luettu hänen veronalaiseksi tuloksi. Lainan korko voi olla vähennyskelpoinen osakkaan verotettavista pääomatuloista TVL 58 §:n mukaan, jos osakaslaina on käytetty vakituisen asunnon hankkimiseen tai veronalaisen tulon hankkimiseen, kuten esimerkiksi sijoitusomaisuuden ostamiseen. (Viitala, 2014, p. 110)

Raunio et al. (2014, p. 80) tuovat esille vielä osakaslainaan liittyvät OYL:n säännökset, jotka saattaisivat edellyttää koron maksamista lainalle joka tapauksessa. Heidän mukaan osakeyhtiön varojen lainaaminen korotta osakkaan käyttöön voi olla osakeyhtiön tarkoituksen vastaista, koska yleensä osakeyhtiön toiminnan tarkoituksena on voiton tuottaminen osakkaille. He esittävät myös, että varojen lainaaminen osakkaille ei myöskään ole yleensä osakeyhtiön toimialan mukaista toimintaa.

4.4 Osakaslainan ilmoittaminen ja dokumentointi

Osakeyhtiön on ilmoitettava osakaslainoihin liittyvät tiedot Verohallinnolle vuosittain. Ilmoittamisvelvollisuus koskee osakaslainoja, jotka täyttävät TVL 53 a §:n edellytykset. Lisäksi on ilmoitettava pääomatuloksi luettujen lainojen takaisinmaksut, jotka ovat vähennyskelpoisia tulonhankkimismenona osakkaan verotuksessa. Myös lainan nostaneen osakkaan on ilmoitettava laina ja takaisinmaksu veroilmoituksessaan. (Verohallinto, 2010b).

Osakeyhtiöstä nostetut osakaslainat ja niiden ehdot tulee ilmoittaa yhtiön toimintakertomuksessa, jos niiden yhteismäärä ylittää 20 000 euroa tai viisi prosenttia yhtiön taseen omasta pääomasta (OYL 8:6 §). Lainojen dokumentointi on oleellista myös verotuksen kannalta. Näin voidaan selkeästi osoittaa rahalainan tarkoitus ja sen ehdot, esimerkiksi peitellyn osingon verotuksen kannalta (Raunio, et al., 2014, p. 78).

4.5 Osakaslaina ja peitelty osinko

VML 29 §:n mukainen peitellyn osingon verotus voi toteutua osakaslainan nostamisen johdosta osakeyhtiön tai osakkaan verotuksessa tietyissä tilanteissa. Peitellyn osingon verotus voi johtua osakaslainan alikorkoisuuden tai korottomuuden tuomasta edusta osakkaalle. Myös osakaslainan pääoma voidaan tulkita osakkaan saamaksi peitellyksi osingoksi. (Verohallinto, 2016a).

TVL 53a §:n mukainen osakkaan pääomatulona verotettu laina eli *uusi osakaslaina* voi vain poikkeuksellisesti tulla verotetuksi peiteltyä osinkona. Tähän peitellyn osingon tulkintaan verotuksessa voi johtaa osakaslainaan liittyvät epätavalliset sopimusehdot. (Kukkonen & Walden, 2011, p. 115; Raunio, et al., 2014, p. 186). Tällaisiksi epätavallisiksi sopimusehdoiksi on mainittu äärimmäisen pitkä takaisinmaksuaika tai lainasopimuksen noudattamatta jättäminen (HE 26/1998). Toisaalta on esitetty, että aiemmin osakkaan pääomatulona verotettua osakaslainan pääomaa ei voitaisi enää jälkikäteen verottaa toiseen kertaan peiteltyä osinkona, vaikka sopimus lainan takaisin maksusta ei olisi realistinen tai ei toteutuisi ollenkaan (Kukkonen & Walden, 2011, p. 115). TVL 53a §:n mukaisesta osakaslainasta ei

voi syntyä peiteltyä osinkona verotettavaa etuutta osakkaalle lainan korottomuudesta johtuen (Raunio, et al., 2014, p. 186). Tämä johtuu siitä, että tällaiselle lainalle ei edellytetä maksettavan korkoa (Verohallinto, 2016a).

TVL 53a §:n ulkopuolisissa lainoissa eli *vanhoissa osakslainoissa* VML 29 §:n mukainen peitelty osingon verotus voi realisoitua takaisinmaksutarkoituksen puuttumisen, korkotason tai lainasopimuksen puuttumisen johdosta. Osakslainan nostamisessa on kysymys velkasuhteesta, jonka olennainen tunnusmerkki on takaisinmaksuvelvollisuus. Jos osakeyhtiön osakkaalle lainaksi antamiin rahavaroihin ei liity tätä ominaisuutta, niin lainan pääoma voidaan tulkita peiteltyksi osingoksi verotuksessa. Takaisinmaksutarkoitus voidaan osoittaa sillä, että lainalle on laadittu takaisinmaksusuunnitelma ja lainaa on lyhennetty sen mukaan. (Raunio, et al., 2014, pp. 186-187; Verohallinto, 2016a).

Blomqvist & Malmivaara (2016, p. 248) ja Raunio et al. (2014, p. 80) ovat esittäneet, että peitelty osingon verotus osakslainan alikorkoisuuden johdosta VML 29 §:n nojalla voi toteutua jos:

- lainan pääoma on nostettu ennen 3.4.1998;
- osakkaan omistusosuus on alle kymmenen prosenttia osakeyhtiön koko osakemäärästä;
- osakslaina on nostettu ja maksettu saman kalenterivuoden aikana takaisin.

Näissä edellä luetelluissa tilanteissa osakslaina on ns. TVL 53a §:n ulkopuolinen laina ja silloin siitä on maksettava lainan antaneelle osakeyhtiölle korkoa. Vuosien 1999 - 2008 aikana otettujen osakslainojen kohtuullisena koron määrän on pidetty valtiovarainministeriön puolivuositain vahvistamaa peruskorkoa. Vuodesta 2009 alkaen edellä mainitun peruskoron sijasta on suositeltu käytettäväksi yleisiä lainanannon viitekorkoja tai jossain tapauksissa 12 kuukauden euribor-korkoa. (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 249).

TVL 53a §:n ulkopuoliseksi osakslainaksi tulkitaan myös sellainen tilanne, jossa osakeyhtiön osakas nostaa yhtiön rahavaroja omaan yksityiseen käyttöönsä tekemättä lainasopimusta. Tällainen tilanne voidaan havaita osakeyhtiön verotusta toimittaessa huomattavan suuresta kassatilistä yhtiön liiketoimintaan nähden, mikä

todetaan johtuvaksi osakkaan omaan käyttöön nostetuista varoista. Tilanne rinnastetaan verotuksessa osakaslainan nostoksi ja lainan pääoma sekä korottomuuden tuoma etu voivat tulla verotetuksi peiteltynä osinkona. (Raunio, et al., 2014, p. 187; Verohallinto, 2016a).

Aiemmassa oikeuskäytännössä (KHO 2007 T 2424, KHO 2004 T 359) on ollut tapauksia, joissa yksityisliike tai henkilöyhtiö on muutettu osakeyhtiöksi ja muutoshetkellä yhtiön oma pääoma on ollut negatiivinen johtuen yhtiön osakkaiden tekemistä yksityisotoista ennen muutosta. Osakeyhtiön ja sen osakkaiden verotusta toimitettaessa negatiivinen pääoma on tulkittu osakaslainaksi ja lainan pääoma peitellyksi osingoksi Verohallinnon (2016a) antaman vero-ohjeen mukaan.

4.6 Lainapääoman vähentäminen osakkeen matemaattisesta arvosta

TVL 33b §:n mukaan osakeyhtiön osakkaan tai hänen perheenjäsenensä ottama rahalaina eli osakaslaina vähennetään hänen osakkeidensa matemaattisesta arvosta laskettaessa hänen yhtiöstä saamansa osinkotulon verotusta. Osakkeiden arvosta vähennetään osakaslaina, joka sisältyy yhtiön varoihin matemaattisen arvon perustana olevassa tilinpäätöksessä (Raunio, et al., 2014, p. 84). Osakaslainan määrä vähennetään pääasiassa lainanottajan osakkeiden arvosta. Käytännössä osakaslainan nostaminen osakeyhtiöstä voi vaikuttaa niin, että verovapaa osinko muuttuu ansiotulo-osingoksi, mikä voi olla myös tavoiteltua osakkaan verosuunnittelua riippuen hänen verorasituksensa kokonaisarvioinnista. (Kukkonen & Walden, 2011, pp. 116-117)

5 OSAKASLAINAAN LIITTYVÄ OIKEUSKÄYTÄNTÖ

5.1 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto

Tutkimusmenetelmänä tässä opinnäytetyössä on laadullinen tutkimus, ja sen tutkimusotteena on oikeusdogmaattinen eli lainopillinen tarkastelu. Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen keskeinen ominaispiirre on induktiivinen päättely. Induktiivinen päättely tarkoittaa sitä, että tehdään havaintoja yksittäisistä tapahtumista ja nämä yhdistetään sitten laajemmaksi kokonaisuudeksi. (Eskola & Suoranta, 2003, pp. 19-20). Lainopillisen tutkimuksen tarkoituksena on selvittää ja systematisoida lainsäädännön sisältöä. Oikeussäännösten systematisoinnilla tarkoitetaan sitä, että lainopillinen tutkimus näkee lainsäätäjän tuottamat materiaalit yhtenä aineistokokonaisuutena, josta voidaan rakentaa ja järjestää yhtenäinen ja johdonmukainen oikeusjärjestelmä. (Hirvonen, 2011, pp. 21-24).

Tässä opinnäytetyössä tehdään laadullisena analyysinä lainopillinen selvitys pienosakeyhtiön ja sen osakkaan välisistä osakaslainajärjestelyistä ja niiden seuraamuksista osakkaan verotuksessa sellaisissa tapauksissa, kun ne tulkitaan verotuksessa peiteltyksi osingonjaoksi. Tutkielman empiirisen osan lainopillinen selvitys perustuu kuuteen KHO:n tekemään ratkaisuun sekä yhteen Turun HAO:n ratkaisuun. Yksi hallinto-oikeuden antama ratkaisu otettiin mukaan aineistoon, koska se edustaa uudempaa oikeuskäytäntöä ja siitä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joten aikanaan siitäkin tulee KHO:n ratkaisu. KHO:n ratkaisun lopputulos voi tietenkin poiketa HAO:n ratkaisusta.

Tutkimuksessa käytettävä aineisto, KHO:n ja HAO:n ratkaisut on haettu Edilex®-tietokannasta, joka on Edita Publishing Oy:n tuottama oikeudellisen aineiston verkkopalvelu. KHO:n antamien ratkaisujen joukosta aineistoa haettaessa käytettiin hakusanaa, *osakaslaina*. Siten löytyi yhteensä 27 KHO:n antamaa ratkaisua. Hakutuloksena saatu ratkaisujen joukko sisälsi myös asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöitä tai muita yritysmuotoja koskevia päätöksiä, jotka poistettiin joukosta. Joukosta poistettiin myös osakaslainaa ja osakeyhtiön verotusta koskevat ratkaisut, koska tässä tutkimuksessa selvitetään vain osakkaan verotukseen liittyvää VML 29 §:n mukaista peiteltyä osingon verotusta. Joukosta poistettuja ratkaisuja oli yhteensä 21 kappaletta. Näin ollen jäljelle jäi kuusi KHO:n ratkaisua, joiden voitiin

katsoa koskevan pienosakeyhtiöstä nostettua osakaslainaa ja peiteltyä osinkoa osakkaan verotuksessa.

Hallinto-oikeuksien ratkaisujen joukosta tehtiin myös aineistohaku Edilex®-tietokannasta käyttäen hakusanaa: *osakaslaina*. Haun tulokseksi saatiin yksi ratkaisu, Turun HAO 2013 13/0433/3. Edellä kerrotuista kuudesta KHO:n ja yhdestä HAO:n ratkaisusta muodostettiin tämän tutkielman tutkimusaineisto.

5.2 Oikeuskäytännön analyysi

Seuraavassa on esitetty oikeustapausten Edilex® -tietokannassa julkaistut lyhyet ratkaisuselosteet analyyseineen. Oikeuskäytäntöä edustavat ratkaisut on jaettu kahteen ryhmään sen mukaan, onko kyseessä *vanha vai uusi osakasalaina*. Vanhalla osakaslainalla tarkoitetaan ennen 3.4.1998 nostettua osakaslainaa ja uusi osakaslaina tarkoittaa 3.4.1998 tai sen jälkeen nostettua osakaslainaa. Tuon ajankohdan valitseminen aineiston jakajaksi johtuu osakaslainoista ja niihin liittyvän peiteltyyn osingon verotusta koskevan lainsäädännön muuttumisesta merkittävästi tuona ajankohtana (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 248).

5.2.1 Uusia osakaslainoista koskevat ratkaisut

Turun HAO 2013 T 13/0433/3

”Yhtiön osakkeet omistaneen A:n saamana peiteltyä osinkona verovuodelta 2008 oli verotuksen oikaisuun verotettu noin 200 000 euron suuruinen määrä sen johdosta, että verotarkastuksessa oli havaittu hänen yhtiössä toimineen poikansa B:n ottaneen vuosina 1999 - 2005 yhtiön käteisvaroja itselleen ja B:n olleiden laadittujen velkakirjojen perusteella vuonna 2008 edelleen velkaa yhtiölle mainitun suuruisen määrän. Hallinto-oikeuden perustelujen mukaan B:n ja yhtiön väliset velkakirjat oli laadittu 31.12.1999, 31.12.2004 ja 31.12.2005. Laina-aika kussakin velkakirjassa oli kymmenen vuotta. Velkakirjoissa oli lisäksi ehdot koron ja lyhennysten maksamisesta. Kahden jälkimmäisen velan vakuutena oli velallisen työpanos. Lainarahat oli ainakin näiden lainojen osalta kirjattu nostetuksi käteiskassasta. Tarkastusker-

tomuksen mukaan oli ilmeistä, että rahaa oli nostettu kassasta vähitellen tekemättä asianmukaisia kirjauksia kirjanpitoon. Velkakirjoilla oli sitten pienennetty ylisuureksi kasvaneen kassatilin saldoa. A:n peitellyn osingon verotuksen perusteena olevat yhtiön lainasaamiset B:ltä olivat syntyneet siten, että B oli ainakin jo vuodesta 1999 lähtien usean vuoden pituisena aikana nostanut niitä vastaavat rahamäärät yhtiöstä. Lainasaamisiin oli lisätty vuosittain edeltävältä vuodelta saamiselle laskettu korko siltä osin kuin sitä ei ollut maksettu. Vuosittain oli myös lisätty lainoista lyhennettäväksi erääntyvä määrä lyhytaikaisten saamisten tilille. Koska lyhennyksiä ei ollut tehty sovittun mukaisesti, tilin saldo oli jatkuvasti kasvanut. B:n velat yhtiölle olivat kertyneet usealta vuodelta. Vasta verotarkastuksessa oli havaittu, että velkamäärät olivat jatkuvasti kasvaneet eikä veloista myöskään ollut saatu korkoja ja lyhennyksiä asianmukaisesti. Tuolloin oli myös voitu todeta, että tilintarkastajat olivat vuodelta 2007 puuttuneet osakeyhtiölain vastaisiin lainajärjestelyihin ja vuodelta 2008 todenneet, ettei yhtiö ollut ryhtynyt korjaaviin toimiin, vaan lainat olivat entisestään lisääntyneet. Näissä oloissa peitelty osinko oli voitu verottaa A:n vuoden 2008 tulona, vaikka B:n saamat etuudet eivät välttämättä kaikki olleetkaan konkretisoituneet tuona vuonna.”

Tämän ratkaisun yhtenä pääpiirteenä on ollut osakeyhtiöstä yksityiskäyttöön nostettujen varojen tulkitseminen osakaslainaksi, vaikka osakaslainasta ei ollut varsinaisesti sovittu. Ratkaisun toisena pääpiirteenä oli lainan pääoman tulkinta peiteltyksi osingoksi aiemmin veroviranomaisen ja myöhemmin Turun HAO:n toimesta. Kolmas tämän ratkaisun pääpiirre on peitellyn osingon verotus osakkaalta vaikka edun on saanut osakkaan omainen.

Tässä ratkaisussa on kysymys uudesta osakaslainasta, joten sitä koskeva sääntely on nykyisin voimassa olevan TVL 53a §:n mukainen. Säännös koskee sellaista osakeyhtiön osakasta, jonka omistusosuus yksin tai yhdessä hänen perheenjäsenensä kanssa on vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Myös osakeyhtiön osakkaan perheenjäsenelle yhtiöstä annettu rahalaina on osakaslaina, vaikka lainan saanut perheenjäsen ei olisi osakkaana yhtiössä. Tässä ratkaisussa rahavaroja osakeyhtiöstä nostanut henkilö ei ollut yhtiön osakas, mutta hänen omaisensa eli isänsä omisti osakeyhtiön kaikki osakkeet. Näin ollen yhtiöstä nos-

tetut rahalainat tulkittiin tässä ratkaisussa ainoan osakkaan eli lainat saaneen henkilön isältä verotettavaksi osakaslainaan liittyväksi VML 29 §:n mukaiseksi peiteltyksi osingoksi.

TVL 53a §:n mukaan osakaslaina verotetaan osakkaan pääomatulona sen vuoden verotuksessa, kun laina on nostettu. Edellä mainitun säännöksen sekä Verohallinnon (2010) antaman ohjeen mukaan edellytyksenä on, että yhtiöstä osakkaan käyttöön nostetut rahavarat ilmoitetaan verottajalle osakaslainana. Tämän HAO:n ratkaisun mukaan näin ei ollut toimittu, vaan osakeyhtiöstä oli usean vuoden ajan nostettu varoja, eikä varojen nostoa ollut osakaslainaksi ilmoitettu eikä sovittu. Yhtiöstä nostetut varat olivat menneet yhtiön ainoan osakkaan pojalle eli omaiselle, joka oli ilmeisesti työskennellyt yhtiössä. Varojen nosto oli sovittu yhtiön antamaksi lainaksi vasta jälkikäteen, jotta yhtiön kirjanpidossa ylisuurta kassatiliä saatiin pienennettyä lainasaamisilla.

Verohallinnon (2016a) antaman ohjeen mukaan lainan pääoman tulkitseminen VML 29 §:n mukaiseksi peiteltyksi osingoksi voidaan havaita ilmeiseksi ainakin kahdella perusteella. Ensiksi, sitä ei ollut ollut aiemmin verotettu osakkaan pääomatulona. Toinen syy lainan ilmeiseen tulkintaan peiteltyksi osingoksi on lainan takaisinmaksutarkoituksen puuttuminen. Siitä oli kyllä sovittu myöhemmin tehdyissä lainasopimuksissa, mutta sopimuksia ei ollut noudatettu takaisinmaksun suhteen. Raunion et al. (2014, p. 81) mukaan osakaslainan pääoma voidaan verottaa peiteltynä osinkona, jos lainan takaisinmaksutarkoituksen puute on ilmeistä. Heidän mukaan osakaslainan takaisinmaksutarkoituksen puuttumisen voi päätellä mm. suuresta lainan pääomasta lainanottajan takaisinmaksukykyyn verrattuna sekä lainan lyhennysten suorittamisen laiminlyönneistä. Tässä tapauksessa lainan lyhennykset olivat jääneet suorittamatta sopimuksen mukaan.

Tähän tapaukseen liittyy myös muodollinen osakasasema ja peiteltyyn osingon verottaminen. Tässä peiteltyksi osingoksi katsotun edun yhtiön varoista oli saanut yhtiön ainoan osakkaan poika, mutta peittelystä osingosta verotettiin osakasta. Verohallinnon (2016a) antaman ohjeen mukaan peiteltyyn osingon suhteen osakkaan omaisiksi katsotaan samassa taloudessa asuvat puoliso, lapset ja vanhemmat. HAO:n ratkaisun selosteesta voidaan päätellä, että osakkaan poika on ollut täysi-ikäinen johtuen hänen kykeneväisyydestään tehdä itsenäisesti lainasopimus

sekä liiketoimia osakeyhtiössä, joten hän ei olisi Verohallinnon (2016a) antamassa ohjeessa määritelty omainen. Kukkonen (2010, pp. 235-239) ja Urpilainen (2007, pp. 15-17) ovat arvioineet aiempaa oikeuskäytäntöä (mm. KHO 2007 T 52, KHO 1989 B 551 ja KHO 1989 B 552) muodolliseen osakkuusasemaan liittyen ja havainneet, että täysi-ikäinen lapsi voidaan katsoa VML:n 29 §:ssä tarkoitetuksi omaiseksi, jos yhtiön varsinaisen osakkaan ja yhtiöstä etua saaneen osakkaan omaisen välillä on katsottu olevan merkittävä taloudellinen yhteys.

KHO 2007 T 2424

”A:n yksityisliike oli muutettu tuloverolain 24 §:n 1 momentin mukaisesti osakeyhtiöksi. A:n yksityisliikkeen voitto viimeisellä tilikaudella 1.1.2002-8.7.2002 oli 5 009,54 euroa ja A:n yksityisnostot 23 549,16 euroa. Oma pääoma oli yksityisliikkeen tilikauden päättyessä eli osakeyhtiön alkavassa taseessa negatiivinen yhteensä 22 971,38 euroa. Kaupparekisteriviranomaista varten annetun asiantuntijalausunnon mukaan osakeyhtiölle tulevan omaisuuden arvo käyvin arvoin vastasi vähintään yhtiölle tulevaa osakepääomaa.

Hallinto-oikeus oli lukenut veroasiamiehen valituksesta A:n tuloksi perustetulta osakeyhtiöltä saatuna peiteltynä osinkona sen määrän, jolla toiminimen viimeisen tilikauden yksityisotot olivat ylittäneet tilikauden voiton eli 18 539,68 euroa.

Korkein hallinto-oikeus A:n valituksesta kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi verotuksen oikaisulautakunnan päätöksen voimaan lausuen perusteluinaan muun muassa seuraavaa. Asiassa ei ilmennyt, että yksityisnostot olisivat tapahtuneet juuri ennen yritysmuodon muutosta tai muutoin poikkeuksellisina erinä. Yksityisottojen määrä ei ole olennaisesti poikennut siitä, mitä yrityksestä oli aikaisempina vuosina nostettu, vaikkakin määrä oli kuukausikohtaisesti laskettuna jonkin verran aikaisempaa suurempi. Määrä ei kuitenkaan ylittänyt sitä, mitä voidaan pitää tavallisena nostojen määränä yrittäjän toimeentuloa varten. Ei myöskään ilmennyt, että nostot olisi rahoitettu poikkeuksellisella tavalla tai nostojen määrä olisi kirjattu lainasaamiseksi yrittäjältä.”

Tämän ratkaisun yhtenä pääpiirteenä on ollut yritysmuodon muutos yksityisliikkeestä osakeyhtiöksi ja osakeyhtiön toiminnan alkaessa taseessa ollut negatiivinen oma pääoma. Negatiivinen oma pääoma on johtunut osakeyhtiön ainoan osakkaan nostamista varoista yksityiskäyttöön yritysmuodon vielä ollessa yksityisliike, jolloin omistaja on voinut tehdä laillisesti yksityisottoja yrityksestään (Verohallinto, 2016d). Toisena pääpiirteenä tässä ratkaisussa on ollut osakeyhtiön osakkaan yksityiskäyttöön nostamat yhtiön rahavarat, jotka verotuksessa on tulkittu osakaslainaksi, vaikka osakaslainasta ei ollut varsinaisesti sovittu. Ratkaisun kolmanneksi pääpiirteeksi voidaan todeta osakaslainan pääoman tulkinta peiteltyksi osingoksi aiemmin veroviranomaisen ja myöhemmin HAO:n toimesta, mitkä tulkinnat KHO on kuitenkin ratkaisussaan kumonnut.

Yksityisliikkeen muuttaminen osakeyhtiöksi on mahdollista veroseuraamuksitta, jos TVL 24 §:n edellytykset täyttyvät. Sen mukaan yrityksen voittovaroja saa nostaa verovapaasti ennen yhtiömuodon muutosta. Tällöin yrityksen oma pääoma ei saa muodostua negatiiviseksi, koska näin toimien yksityisottoina on nostettu sellaisia varoja, jotka tulevat verotetuiksi vasta osakeyhtiön tuloina. Negatiivisen oman pääoman muodostuminen tällaisessa tilanteessa voi johtaa peitellyn osingon verottamiseen. Sen edellytyksenä on kuitenkin, että osakeyhtiön negatiivista pääomaa olisi kasvatettu keinotekoisesti. Tällaisia keinoja ovat: Poikkeuksellisen suuri yksityisotto juuri ennen yritysmuodon muutosta, yksityisottojen poikkeuksellinen rahoitustapa tai yksityisoton kirjaaminen velaksi osakkaalle (Verohallinto, 2016a). Tässä ratkaisussa KHO totesi, että negatiivinen oma pääoma ei ollut aiheutettu edellä mainituilla keinoilla, vaan yksityisotot olivat tavanomainen määrä yrittäjän toimeen tuloa varten. Näin ollen tämän ratkaisun osakslainaan ei liittynyt peitellyn osingon verotusta.

KHO 2007 T 1893

”A omisti kokonaisuudessaan X Oy:n osakekannan. A:n avopuoliso B oli X Oy:n toimitusjohtaja ja hallituksen ainoa varsinainen jäsen. A ei asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan ollut osallistunut yhtiön käytännön toimintaan, vaan siitä oli huolehtinut B. Yhtiön tultua asetetuksi konkurssiin ilmeni, ettei yhtiöllä ollut kirjan-

pidon mukaista käteiskassaa, koska B oli nostanut yhtiöstä nämä varat. Yhtiön varojen käytöstä esitetyn perusteella oli pääteltävissä, että A oli yhtiön ainoana osakkaana hyväksynyt yhtiön kassavarojen noston kysymyksessä olevalla tavalla tai suhtautunut ainakin menettelyyn välinpitämättömästi. Peitellyn osingon verottaminen tulee kysymykseen tilanteissa, joissa osakeyhtiöstä siirretään varoja osakkuusaseman perusteella osakkaalle tai sellaiselle muulle taholle, että etu sellittyy osakkaan ja edunsaajan läheisellä suhteella. Omaisen käsitteen arviointiin vaikuttaa muun muassa osapuolten välinen taloudellinen yhteys. A ja B olivat varoja nostettaessa asuneet yhdessä ja yhtiön omistus- ja päätösvaltasuhteet olivat ilmeisesti johtuneet heidän avoliitostaan. Kun etu oli ensivaiheessa tullut osakkaan avopuolisolle, yhtiön katsottiin antaneen edun osakkaan omaiselle verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Yhtiön ainoa osakasta A:ta voitiin verottaa yhtiön kassasta nostettujen varojen johdosta peitelystä osingosta.”

Tämän ratkaisun ensimmäinen pääpiirre on osakeyhtiön rahavarojen nostaminen yksityiskäyttöön ilman sopimusta osakaslainasta, mikä on veroviranomaisen toimesta sitten myöhemmin osakaslainaksi tulkittu. Toisena pääpiirteenä voidaan havaita osakaslainaan liittyvä peitellyn osingon verotus lainan pääomaan liittyen. Kolmantena analyysin kannalta merkittävänä piirteenä ratkaisussa oli peitellyn osingon verotus muodollisen osakkuusaseman perusteella.

Tässä ratkaisussa käsitelty osakslaina on nostettu vuoden 1998 jälkeen, joten sitä koskee nykyisin voimassa oleva TVL 53a §:n mukainen sääntely. Tässä tapauksessa ei ollut alun perin sovittu osakaslainasta, vaan veroviranomainen oli tullut osakeyhtiöstä nostetut kassavarat TVL 53a §:n mukaiseksi osakslainaksi. Säännös koskee sellaista osakeyhtiön osakasta, jonka omistusosuus yksin tai yhdessä hänen perheenjäsenensä kanssa on vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Myös osakeyhtiön osakkaan perheenjäsenelle yhtiöstä annettu rahalaina on osakslaina, vaikka lainan saanut perheenjäsen ei olisi osakkaana yhtiössä. Tässä tapauksessa osakeyhtiössä oli vain yksi osakas ja osakslaina oli annettu osakkaan perheenjäsenelle eli avopuolisolle, joten kyseessä ollut rahalaina oli edellä mainitun säädöksen mukainen osakslaina.

Osakslainan pääomaan liittyvä VML 29 §:n peiteltyyn osingon verotus voi toteutua, jos on ilmeistä, että osakslainaa eli yhtiöstä nostettuja varoja ei aiota maksaa takaisin eli osakslainan takaisinmaksutarkoitus puuttuu. Raunion et al. (2014, p. 81) mukaan osakslainan pääoma voidaan verottaa peiteltyinä osinkona, jos lainan takaisinmaksutarkoituksen puute on ilmeistä. Heidän mukaan osakslainan takaisinmaksutarkoituksen puuttumisen voi päätellä mm. suuresta lainan pääomasta lainanottajan takaisinmaksukykyyn verrattuna sekä lainan lyhennyksien suorittamisen laiminlyönneistä. Tässä tapauksessa lainasta tai sen lyhennyksistä ei ollut sovittu ollenkaan, joten takaisinmaksutarkoitusta ei ilmeisesti ollut.

Toinen syy peiteltyyn osingon verotukseen TVL 53a §:n mukaisessa osakslainassa on se, ettei sitä ole rahalainan nostamisen verovuonna ilmoitettu veroviranomaiselle osakslainana. Ilmoittamisen seurauksena osakslaina olisi verotettu osakkaan pääomatulona (Verohallinto, 2016a). Tässä tapauksessa nostettuja rahavaroja ei ollut ilmoitettu verotuksen yhteydessä eikä lainan pääomaa ollut verotettu osakkaan pääomatulona.

Tähän tapaukseen liittyy myös peiteltyyn osingon verotus ja muodollinen osakkuus- asema. Tällä tarkoitetaan sitä, että osakkaan omainen on nostanut tai saanut varoja osakeyhtiöstä peiteltyinä osinkona, mutta peiteltyyn osingon määrä verotetaan osakkaalta. VML 29 § ei määrittele tarkasti ketkä ovat osakeyhtiön osakkaan omaisia, joten omaisiksi luettavat henkilöt ratkaistaan tapauskohtaisesti. Verohallinto (2016a) on määritellyt omaisen olevan yleensä samassa taloudessa asuva henkilö, kuten puoliso, lapsi tai vanhempi.

Avopuolison asema osakkaan omaisena ei ole aina ollut selkeä ja Kukkonen (2010, p. 236) kuvaakin avopuolison osalta tilannetta hankalaksi. Aiemmin voimassa olleessa peiteltyä osinkoa koskevassa vero-ohjeessa (Verohallinto, 1999) ei ollut mainittu avopuolisoa omaiseksi. Nykyisin voimassa olevassa vastaavassa vero-ohjeessa on mainittu osakkaan *puoliso* peiteltyyn osingon saajana (Verohallinto, 2016a). KHO on perustellut omaisen asemaa tässä tapauksessa sillä, että osakas ja tämän avopuoliso ovat asuneet yhdessä varojen nostamisen aikana. KHO tulkitsi myös, että osakeyhtiön omistus- ja päätösvaltasuhteet johtuivat heidän avoliitostaan.

KHO 2004 T 359

”Kommandiittiyhtiö muutettiin osakeyhtiöksi 5.1.2001 kaupparekisteriin tehdyllä merkinnällä. Kommandiittiyhtiön viimeinen tilikausi oli 1.6.2000 - 4.1.2001 ja osakeyhtiön ensimmäinen tilikausi 5.1.2001 - 31.5.2001. Kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet A ja B tulivat osakeyhtiön osakkaiksi kumpikin 50 prosentin omistusosuudella. Kommandiittiyhtiön oma pääoma oli viimeisen tilikauden alussa 1.6.2000 166 585 markkaa negatiivinen ja viimeisen tilikauden päättyessä 4.1.2001 76 132 markkaa negatiivinen. Kommandiittiyhtiön viimeisen tilikauden voitto oli 370 015 markkaa ja yhtiömiesten yksityisötöt viimeisellä tilikaudella 276 762 markkaa. Koska kommandiittiyhtiön viimeisen tilikauden voitto oli suurempi kuin yhtiömiesten tämän tilikauden aikana tekemät yksityisötot yhteensä ja kun oman pääoman negatiivisuus yritysmuodon muutostilanteessa johtui yhtiömiesten aikaisempina tilikausina tekemistä voitto-osuuksien ja yksityissijoitusten ylittävistä yksityisötoista, ei ottaen huomioon verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n säännöksen, ollut kysymys peitellystä osingonjaosta.”

Tässä ratkaisussa pääasia oli yritysmuodon muutoksen yhteydessä ollut osakeyhtiön negatiivinen oma pääoma, jonka veroviranomainen tulkitsi osakkaiden nostamiksi osakaslainoiksi. Toinen merkittävä asia ratkaisussa oli osakaslainaan liittyvä VML 29 §:n mukainen peitelty osingon verotus lainan pääomaan liittyen. KHO oli kuitenkin kumonnut veroviranomaisen tulkinnat.

Tämän ratkaisun lainat oli annettu osakkaille vuoden 1998 jälkeen, joten veroviranomainen oli tulkinnut ne TVL 53a §:n mukaisiksi osakaslainoiksi. Nämä lainat eivät kuitenkaan olleet alun perin sovittu osakaslainoiksi, vaan veroviranomainen oli tulkinnut yritysmuodon muutoksen yhteydessä olleen negatiivisen oman pääoman osakeyhtiön saataviksi osakkailta. Osakaslainan pääomaan liittyvä VML 29 §:n mukainen peitelty osingon verotus voidaan todeta, jos TVL 53a §:n mukaista osakaslainaa ei ole aiemmin verotettu osakkaan pääomatulona tai, jos lainalla ei ole selvää takaisinmaksutarkoitusta (Verohallinto, 2016a). Tässä tapauksessa osakeyhtiön saatavia osakkailta ei ollut aiemmin verotettu pääomatulona.

KHO päätyi tässä tapauksessa siihen, että peitellystä osingonjaosta ei ollut kysymys. Ratkaisun perusteluna oli, että ennen yritysmuodon muutosta yhtiön ollessa

vielä kommandiittiyhtiönä, osakkaat eivät olleet aiheuttaneet yhtiön negatiivista omaa pääomaa juuri yritysmuodon muutosta edeltäneellä tilikaudella. Verohallinto (2016a) toteaa nykyisinkin voimassa olevassa ohjeessaan, että peitellyn osingon verotus voi toteutua edellä mainitun kaltaisessa yritysmuodon muutoksen yhteydessä, jos se on aiheutettu keinotekoisesti juuri ennen muutosta. Yhtiön oma pääoma oli ollut negatiivinen jo aiempien tilikausien aikana, mikä henkilöyhtiössä on osakkaiden henkilökohtaisella vastuulla.

5.2.2 Vanhoja osakaslainoja koskevat ratkaisut

KHO 1991 T 3440

”Osakeyhtiön pääosakkaalla oli ollut hallussaan varoja, jotka vuosittain olivat sisällyneet yhtiön taseeseen kassatilille kirjattuina varoina. Varat oli verotuksessa katsottava osakkaalle annetuksi korottomaksi osakslainaksi.”

Tässä KHO:n ratkaisussa pääasiassa oli osakeyhtiön pääosakkaan hallussa olleet yhtiön varat, mikä oli jatkunut usean vuoden ajan. Osakkaan nostamat varat oli todettu osakslainaksi, vaikka osakslainasta ei ollut aidosti sovittu. Veroviranomainen oli näin tulkinnut osakkaan verotusta toimittaessaan. Lisäksi veroviranomainen oli todennut osakslainan korottomuuden osakkaan saamaksi VerL 57 §:n mukaiseksi peiteltyksi osingoksi. Peitellystä osingosta ja sen verottamisesta säädettiin ennen vuotta 1995 VerL 57 §:ssä. Tuon säädöksen sisältö on yhteneväinen nykyisen, peiteltyä osinkoa koskevan VML 29 §:n kanssa.

Tämä tapaus ajoittui verovuosille 1982-84 ja 1986, joten osakslaina oli nostettu ennen vuotta 1998. Tuolloin voimassa olleen peitellyn osingon sääntelyn mukaan osakslainoille tuli maksaa käyvän arvon mukaista korkoa (Ketola, 2006, p. 18). Tässä tapauksessa peitellyn osingon verotus toteutui ainakin osakslainan korottomuudesta johtuneesta osakkaan saamasta edusta (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 248; Raunio, et al., 2014, p. 80). Tämä KHO:n ratkaisu on mainittu VML 29 §:n mukaista peiteltyä osinkoa käsittelevässä vero-ohjeessa esimerkkinä osakslainan korkoetuun liittyvästä peitellystä osingosta (Verohallinto, 2016a).

KHO:n ratkaisusta ei selkeästi ilmene, että osakaslainan pääoma olisi myös tulkittu osakkaan saamaksi peiteltyksi osingoksi. Se olisi ollut mahdollista, koska varojen nostosta ei ollut tehty osakaslainasopimusta, eikä näin ollen takaisinmaksustakaan ollut sovittu (Raunio, et al., 2014, p. 186). Tämä osakaslaina on nostettu ennen vuotta 1998, joten se ei ole TVL 53a §:n mukainen osakaslaina, eikä sen pääomaa ei ole voitu osakkaan verotusta toimitettaessa tulkita pääomatuloksi.

KHO 1991 T 433

”X Oy:n osakepääoma käsitti 20 osaketta, joista Y omisti 5 kappaletta ja hänen kolme alaikäistä lastaan kukin 5 kappaletta. Y oli saanut ilman vakuutta X Oy:ltä alunperin 200.000 markan osakaslainan 14 prosentin vuotuisella korolla. Yhtiön vapaa oma pääoma oli taseessa 31.12.1985 ollut 53.093 markkaa. Osakaslainan pääoma yhtiön veroilmoitusten mukaan oli ollut 294.591 markkaa 31.12.1985, 294.596 markkaa 31.12.1986 ja samoin 294.596 markkaa 31.12.1987. Yhtiön korkotuottoihin ja siirtosaamisiin oli merkitty tuon lainan 9 prosentin korkokannan mukaan laskettuna korkona 8.048 markkaa verovuoden 1985, 26.513 markkaa verovuoden 1986 ja samoin 26.513 markkaa verovuoden 1987 tilinpäätöksissä. Kun asiassa ei ollut edes väitetty, että Y tai hänen puolisonsa kykenee maksamaan tuon lainan korkoineen eikä asiakirjoista käynyt ilmi, että Y:n tarkoitus on maksaa tuo laina korkoineen takaisin yhtiölle, lääninoikeus katsoi, että kyseistä 294.591 markan lainaa ei ollut pidettävä todellisena takaisin maksettavana lainana, vaan lainan määrää oli pidettävä Y:n saamana peiteltyinä osinkona.”

Tämän KHO:n ratkaisun pääasia oli osakaslainan pääoma, joka oli tulkittu tuohon aikaan voimassa olleen VerL 57 §:n (nykyisin VML 29 §) mukaiseksi peiteltyksi osingoksi johtuen lainan takaisinmaksun tarkoituksen puuttumisesta. Verohallinnon (2016a) antamassa tällä hetkellä voimassa olevassa vero-ohjeessa ja Raunion et al. (2014, p. 186) mukaan on myös mainittu osakaslainan takaisinmaksun tarkoituksen puuttuminen perusteeksi peiteltyyn osingon verottamiselle. Tässä tapauksessa KHO:n päätöksen perusteeksi esitettiin se, että lainan pääoma ja usean vuoden ajan pääomitettut lainan korot muodostivat yhdes-

sä sen kaltaisen summan, jonka takaisinmaksaminen olisi ollut epätodennäköistä osakkaan maksukyky huomioon otettuna.

Tämä ratkaisu koskee ennen vuotta 1998 nostettua osakaslainaa, joten siihen ei sovelleta TVL 53a §:ä. Ennen vuotta 1998 osakaslainoja koskeva peitelty osingon verotus saattoi toteutua myös osakaslainaan liittyvän korkoedun suhteen (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 248; Raunio, et al., 2014, p. 80). KHO:n ratkaisussa oli mainittu myös lainan korkotasosta, mikä oli esitetty ristiriitaisesti. Osakaslaina oli saatu osakeyhtiöltä alkujaan 14 prosentin vuotuisella korolla, mutta myöhemmin yhtiön kirjanpidossa oli kuitenkin käytetty yhdeksän prosentin korkokantaa kirjattaessa osakaslainan maksamattomia korkosaatavia. KHO ei ratkaisussaan ottanut kantaa korkotasoon, joten ilmeisesti ratkaisussa esiin tulleet molemmat korkotasot oli tulkittu käyvän arvon mukaiseksi tuohon aikaan.

KHO 1987 T 404

”Yhtiö, jonka päätoimialana oli kuljetusliikkeen harjoittaminen, merkittiin kaupparekisteriin ilmoituksin, että yhtiön osakepääoma oli täysin maksettu. Yhtiö ei kuitenkaan ryhtynyt harjoittamaan kuljetusliikettä eikä muutaakaan toimintaa, koska pääosakkaan nimissä olleita liikennelupia ei saatu siirretyksi yhtiön nimiin. Pääosakkaan tuloon lisättiin jälkiverotuksin peiteltyä osingonjakona osakepääoman, jota esitetyn selvityksen mukaan ei oltu maksettu, laskennallinen korko. Katsottiin, ettei peitelty osingonjaon jälkiverotuksille mainituissa olosuhteissa ollut edellytyksiä.”

Tässä tapauksessa pääasia on ollut VerL 57 §:n (nykyisin VML 29 §) mukaisena peiteltyä osinkona verotettu osakeyhtiön osakkaan nostaman osakaslainan korottomuuden etu. KHO totesi kuitenkin ratkaisussaan, ettei peitelty osingon verotus ollut aiheellista tässä tapauksessa. Ratkaisussa oli kysymys osakeyhtiön taseessa olevista varoista, jotka käytännössä olivat yhtiön pääosakkaan henkilökohtaisessa käytössä ilman osakslainasopimusta.

Ratkaisussa esiintyvä veroviranomaisen toimesta osakslainaksi tulkittu laina on nostettu ennen vuotta 1998, joten se ei ole TVL 53a §:n mukainen. Ennen vuotta 1998 nostettuihin osakslainoihin sovelletaan nykyisinkin tuolloin voimassa ollutta

oikeus- ja verotuskäytäntöä peitellyn osingon verotuksen suhteen (Verohallinto, 2016a). Sen mukaan ennen vuotta 1998 nostetusta osakaslainasta on suoritettava markkinaehtoista korkoa yhtiölle. Jos lainan korko on ollut liian alhainen tai sitä ei ole suoritettu ollenkaan, osakasta verotetaan VML 29 §:n (ennen vuotta 1995 VerL 57 §) mukaisena peiteltynä osinkona markkinaehtoisen koron ja toteutuneen koron erotus (Blomqvist & Malmivaara, 2016, p. 248; Raunio, et al., 2014, p. 80).

Edellä esitetystä voidaan havaita ja päätellä, että osakaslainaan liittyvän peitellyn osingon verottamisen edellytykset olivat olemassa. KHO päätyi kuitenkin päinvas- taiseen ratkaisuunsa vedoten tapauksen olosuhteisiin. Olosuhteisiin liittyvä merkit- tävä piirre oli se, että osakeyhtiö ei harjoittanut päätoimialansa mukaista liiketoi- mintaa eikä muutakaan toimintaa.

5.3 Analyysin pohdinta ja yhteenveto

Tässä opinnäytetyössä analysoitiin yhteensä seitsemän oikeuskäytännön ratkai- sua, jotka käsittelivät osakaslainaan liittyvää VML 29 §:n mukaista (vuoteen 1995 saakka VerL:n 57 §) peitellyn osingon verotusta osakeyhtiön osakkaalta. Näistä ratkaisuista kuusi oli KHO:n päätöksiä ja yksi ratkaisuista oli Turun HAO:n päätös. Aineiston analyysin alussa havaittiin aineiston jakautuvan kahteen sen suhteen, oliko kyseessä vanha vai uusi osakaslaina.

Osakaslainoja koskeva TVL:n sääntely muuttui merkittävästi vuonna 1998, mitä käytettiin oikeustapausten jaottelun perusteena tässä tutkimuksessa. Ennen 3.4.1998 nostettujen eli vanhojen osakaslainojen suhteen peitellyn osingon vero- tus saattoi toteutua pääasiassa osakaslainan alikorkoisuuden tai korottomuuden johdosta, mikä näkyi niin, että verovuosilta 1997 tai aiemmin olleet ratkaisut käsit- telivät yhtä tapausta lukuun ottamatta osakaslainan korkotasoon liittyvää osakkaan saaman peitellyn osingon verotusta. Uusien osakaslainojen eli 3.4.1998 tai sen jälkeen nostettujen lainojen osalta veronviranomaisen havaitsema peitelty osin- gonjako on liittynyt ainoastaan lainan pääomaan. (Ketola, 2006, p. 18).

Tämän tutkimuksen ensimmäisenä alatutkimusongelmana oli selvittää, miten osa- kaslainan *pääomasta* johtuva verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn

osingon verotus voi toteutua osakeyhtiön osakkaan verotuksessa. Taulukoissa 2 ja 3 on esitetty tässä työssä analysoituja oikeuskäytännön ratkaisuja koskevat ominaisuudet, jotka ovat merkityksellisiä tämän työn tutkimusongelmien suhteen. Analysoidun oikeuskäytännön perusteella voidaan todeta, että osakaslainan pääoman tulkitseminen VML 29 §:n mukaiseksi peiteltyksi osingoksi johtuu yleisimmin osakeyhtiön varojen ottamisesta osakkaan tai perheenjäsenen yksityiskäyttöön tekemättä sopimusta varojen lainaamisesta.

Taulukko 2. Uusia osakaslainoja koskevissa oikeustapauksissa havaitut peiteltyyn osingon verotukseen vaikuttavat tekijät.

Ratkaisun numero	Yhtiön varojen nosto ilman lainasopimusta	Yritysmuodon muutos	Muodollinen osakkuusase- ma	KHO:n/HAO:n toteama peitelty osinko
Turun HAO 2013 T 13/0433/3	X		X	Kyllä
KHO 2007 T 2424	X	X		Ei
KHO 2007 T 1893	X		X	Kyllä
KHO 2004 T 359	X	X		Ei

Tutkimuksessa analysoiduissa oikeuskäytännön ratkaisuihin esiintyneistä osakaslainoista ei ollut myöskään ilmoitettu veroviranomaiselle, jolloin ne olisi verotettu TVL 53a §:n mukaan osakkaan pääomatulona. Aiemmin pääomatulona verotetun osakaslainan pääomaa ei voida myöhemmin tulkita VML 29 §:n mukaiseksi peiteltyksi osingoksi (Verohallinto, 2016a). Kahdessa oikeuskäytännön ratkaisussa (Turun HAO 2013 T 13/0433/3 ja KHO 2007 T 1893) osakeyhtiössä työskentelevän osakkaan perheenjäsenen nostamat yhtiön rahavarat ilman lainasopimusta oli tul-

kittu verotuksessa osakaslainaksi ja sen pääoman suhteen peiteltyksi osingoksi. KHO ja HAO olivat näissä tapauksissa vahvistaneet verotuksen toimittamisen yhteydessä tehdyn päätöksen.

Yhdessä osakaslainan pääoman verotukseen liittyneessä oikeuskäytännön ratkaisussa (KHO 1991 T 433) oli kysymys ennen vuotta 1998 nostetusta osakaslainasta (taulukko 3). Tuolloin nostettujen osakaslainojen suhteen peitelty osingon verotus toteutui yleensä lainan korottomuuden tai alikorkoisuuden johdosta. Ennen vuotta 1998 nostettujen osakaslainojen pääomaa koskeva peitelty osingon voi toteutua vain jos lainan takaisinmaksun tarkoitus oli kyseenalainen (Raunio, et al., 2014, p. 186). Tämän tapauksen osalta veroviranomainen oli näin todennut ja myöhemmin myös KHO oli päätenyt samaan ratkaisuun.

Taulukko 3. Vanhoja osakaslainoja koskevissa oikeustapauksissa havaitut peitelty osingon verotukseen vaikuttavat tekijät.

Ratkaisun numero	Lainan pääomaan vai korkoon liittyvä peitelty osinko	Yhtiön varojen nosto ilman lainasopimusta	Yhtiö ei harjoittanut liiketoimintaa	KHO:n toteama peitelty osinko
KHO 1991 T 433	Pääoma			Kyllä
KHO 1991 T 3440	Korko	X		Kyllä
KHO 1987 T 404	Korko	X	X	Ei

Tämän tutkimuksen toisena alatutkimusongelmana oli selvittää, miten *yksityisliikkeen tai henkilöyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi* voi johtaa osakaslainaa koskevaan verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitelty osingon verotukseen. Kahdessa osakaslainan pääomaan verottamista peitelty osinkona käsitelleessä oikeuskäytännön ratkaisussa (KHO 2007 T 2424 ja KHO 2004 T 359) oli kysymys

yksityisliikkeen tai henkilöyhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi ja muutoshetkellä olleesta yhtiön negatiivisesta omasta pääomasta (taulukko 2). Tuo negatiivinen oma pääoma oli tulkittu ensin verotuksessa osakeyhtiön osakkaan nostamaksi osakaslainaksi ja sen pääoman suhteen peiteltyksi osingoksi, mutta KHO oli kumonnut veroviranomaisen tulkinnan kummassakin tapauksessa. KHO perusteli ratkaisuaan sillä, että negatiivista omaa pääomaa ei ollut aiheutettu keinotekoisesti juuri ennen yritysmuodon muutoksen ajankohtaa.

Tämän tutkimuksen kolmantena alatutkimusongelmana oli selvittää, miten osakeyhtiön osakkaan *perheenjäsenelle annetun osakaslainan* johdosta verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn osingon verotus voi toteutua osakeyhtiön osakkaan verotuksessa. Taulukossa 2 esitetyssä tutkimusaineiston yhteenvedossa tulee esille myös peitellyn osingon verottaminen muodollisen osakkuusaseman perusteella (Turun HAO 2013 T 13/0433/3 ja KHO 2007 T 1893). Muodollisella osakkuusasemalla peitellyn osingon verotuksen yhteydessä tarkoitetaan tilannetta, jossa osakeyhtiön varoja on annettu henkilölle, joka ei itse ole varoja antaneen yhtiön osakas, mutta hänen omaisensa on yhtiön osakas (Urpilainen, 2007, pp. 15-17). Tällaisessa tilanteessa peittelystä osingosta verotetaan osakasta, mutta ei osakaslainan saanutta henkilöä.

Verohallinto (2016a) on antanut määritelmän osakeyhtiöiden osakkaiden lähimmistä omaisista, joiden saama etu voidaan verottaa peiteltyinä osinkona osakkaalta. Etäisempää sukua olevien omaisten aseman rajanvetoa on tehty aiemman oikeuskäytännön perusteella. Tämän työn aineistossa toisessa tapauksessa osakeyhtiöstä varojat saanut henkilö oli osakkaan täysi-ikäinen poika ja toisessa tapauksessa avopuoliso. Kummassakaan tapauksessa omaisen ei ollut selkeä, mutta KHO perusteli omaisen asemaa asianosaisten taloudellisilla yhteyksillä. Aiemman oikeuskäytännön mukaan myös osakkaan veljenpoikaa ja sisarta on pidetty VML:n 29.1 §:ssä tarkoitettuna omaisena (KHO 1986 T 4489, KHO 1992 T 125). Osakkaan serkkua ei ole kuitenkaan pidetty laissa tarkoitettuna omaisena (KHO 1967 T 3314). Tämäkin asia on huomion arvoisen seikka perheen kesken omistetuissa osakeyhtiöissä ja niiden verosuunnittelussa.

Tämän tutkimuksen neljäntenä alatutkimusongelmana oli selvittää, miten osakaslainan *korkotasosta* johtuva verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn osin-

gon verotus voi toteutua osakeyhtiön osakkaan verotuksessa. Taulukossa 3 on esitetty tässä työssä analysoiduista oikeuskäytännön ratkaisuksista yhteenvetona osakslainan korkoa koskevien tapausten ominaisuudet, jotka ovat merkityksellisiä tämän työn tutkimusongelman suhteen. Analysoidun oikeuskäytännön perusteella voidaan todeta, että osakslainan korkoedun tulkitseminen VML 29 §:n mukaisesti peiteltyksi osingoksi johtuu yleisimmin osakeyhtiön varojen ottamisesta osakkaan tai perheenjäsenen yksityiskäyttöön tekemättä osakslainasopimusta.

Molemmissa oikeuskäytännön ratkaisussa osakeyhtiössä työskentelevän osakkaan nostamat yhtiön rahavarat ilman lainasopimusta oli tulkittu verotuksessa osakslainaksi ja sen korottomuuden suhteen peiteltyksi osingoksi (taulukko 3). KHO oli myöhemmin vahvistanut veroviranomaisen uudemmassa tapauksessa (KHO 1991 T 3440), mutta kumonnut verottajan päätöksen vanhemmassa tapauksessa (KHO 1987 T 404) perustellen ratkaisuaan sillä, ettei osakeyhtiö harjoittanut liiketoimintaa eikä muutakaan toimintaa.

Tämän tutkielman päätutkimusongelmana oli selvittää, miten osakslainaan liittyvä verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn osingon verotus voi toteutua osakeyhtiön osakkaan verotuksessa. Tutkimuksessa analysoidun oikeuskäytännön perusteella voidaan todeta, että peitellyn osingon verotus voi toteutua joko osakslainan pääomasta tai sen korkotasosta johtuen. Yleisimmin lainan pääomasta johtuva peitellyn osingon verotus toteutuu 3.4.1998 tai sen jälkeen nostetun eli uuden osakslainan suhteen, jos osakkaan tai hänen perheenjäsenen käyttöön otetuista osakeyhtiön varoista ei ole tehty lainasopimusta ja lainasta ei ole ilmoitettu veroviranomaiselle. Edellä mainittu osakkaan perheenjäsen voi olla myös osakkaan täysi-ikäinen lapsi tai avopuoliso, jos heidän ja osakkaan välillä on merkittävä taloudellinen yhteys.

Osakslainan pääomaan liittyvä peitellyn osingon verotus voi toteutua myös sellaisessa yritysmuodon muutoksen tilanteessa, kun yksityisliike tai henkilöyhtiö muutetaan osakeyhtiöksi ja muodostuneen osakeyhtiön oma pääoma on negatiivinen. Peitellyn osingon verotus toteutuu, jos tuo oma negatiivinen oma pääoma on aiheutettu keinotekoisesti juuri ennen yritysmuodon muutosta.

Tutkimuksessa analysoidun osakslainan korkotasoa koskevan oikeuskäytännön perusteella voidaan todeta, että peitellyn osingon verotus toteutuu todennäköisimmin ennen 3.4.1998 nostetun eli vanhan osakslainan johdosta. Tuohon aikaan nostetuista osakslainoista tulee suorittaa käyvän arvon mukaista korkoa osakeyhtiölle. Tämän tutkimuksen aineistossa olleissa oikeustapauksissa tuli esille yhtiön varojen nostaminen osakkaan yksityiskäyttöön osakeyhtiöstä, joka ei harjoittanut liiketoimintaa eikä muuta toimintaa. Edellä mainitussa tilanteessa peitellyn osingon verotus ei toteutunut osakslainan korkoedusta johtuen.

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkielman aiheena oli osakslainan käyttö varojenjaon muotona ja sen verotus. Tutkielman teoriaosuudessa luotiin katsaus osakeyhtiölain mukaiseen varojenjaon sääntelyyn, pienosakeyhtiöissä yleisimmin käytettyihin varojenjaon muotoihin ja niiden verotuksen sääntelyyn sekä peitellyn osingon verotuksen määrittelyyn. Tutkielman empiriaosuudessa analysoitiin osakslainan johdosta toteutunutta peitellyn osingon verotusta koskevia KHO:n ja HAO:n ratkaisuja.

Osakeyhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa omistajilleen liiketoiminnan tuloksena. Yhtiön tuottaman voiton jakaminen eli osingon maksaminen on yksi neljästä OYL:ssä säädetystä laillisesta varojenjakoavasta. OYL:n varojenjako-säännökset ovat alun perin luotu lähinnä osakeyhtiöiden toiminnan rahoittajien eli velkojien saatavien suojaamiseksi. Säännösten olemassaolosta ja niiden noudattamisesta hyötyvät myös osakkeenomistajat, koska he ovat myös osakeyhtiöiden velkojia sijoitettuaan niihin pääomaansa. Näiden edellä mainittujen säännösten vastainen toiminta on laitonta varojenjako.

Osakeyhtiön laittoman varojenjaon seurauksena voi olla osakeyhtiön tai osakkaan verotuksen yhteydessä toteutettu peitellyn osingon verotus. Peittelystä osingosta säädetään VML 29 §:ssä ja sillä tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaalle tai tämän omaiselle alihintaan tai vastikkeetta. Peitellyksi osingoksi voidaan tulkita esimerkiksi, osakkaan työsuoritukseen nähden ylisuuri palkka, osakeyhtiön suorittamana käypää arvoa suurempi vuokra- tai korkotulo osakkaalle tai osakkaan nostaman osakslainan pääoma tietyin edellytyksin.

Tässä tutkielmassa tarkasteltuja ja yleisimpiä pienosakeyhtiön varojenjaon muotoja olivat osinko, palkka ja osakslaina. Osakeyhtiön varojenjaon verotukseen vaikuttavat sekä osakeyhtiön että osakkaan verotus. Osakeyhtiön ja osakkaan verotusta säätelevät ja yleisimmin sovelletut lait ovat: Tuloverolaki (TVL), elinkeinotulon verotuksesta annettu laki (EVL) ja verotusmenettelystä annettu laki (VML).

Osinkotulojen verotuksesta säädetään TVL:n 33a-33d §:ssä. Niiden mukaan yksityisestä eli listaamattomasta osakeyhtiöstä maksettu osinko verotetaan joko ansio- tai pääomatulona ja osa osingosta voi olla verovapaata. Osinkotuloa jakavan osa-

keyhtiön osakkeen matemaattisella arvolla on merkittävä vaikutus osinkotulon tulo-lajiin ja verovapaaseen osuuteen. Osakkeen matemaattinen arvo määritetään yhtiön edellisenä vuonna päättyneen tilikauden taseen perusteella siten, että yhtiön nettovarallisuus, eli varat vähennettynä veloilla jaetaan osakeyhtiön kaikkien osakkeiden lukumäärällä.

Osakeyhtiön osakas voi nostaa varoja yhtiöstään myös palkkana, joka on saajalleen veronalaista ansiotuloa ja osakeyhtiön tuloksesta vähennyskelpoinen meno. Palkkatulo määritellään EPL 13 §:ssä ja työnantajalla eli osakeyhtiöllä on velvollisuus toimittaa ennakonpidätys ja suorittaa pakolliset palkan sivukulut.

Osakaslainan käyttö osakeyhtiön varojenjaon muotona on myös mahdollista, vaikka siinä on nimensä mukaan kysymys varojen lainaamisesta. Osakaslainasta säädetään TVL 53a §:ssä ja sen mukaan osakkaan verovuoden aikana nostamat yhtiöstä nostamat rahavarat verotetaan osakkaan pääomatulona. Osakaslainan voi maksaa takaisin yhtiölle seuraavan viiden verovuoden aikana, jolloin sen määrä vähennetään sen vuoden pääomatuloista. Nykyisen sääntelyn mukaan osakaslainasta ei tarvitse maksaa korkoa yhtiölle, jos se on verotettu pääomatulona. Osakaslainoja koskeva sääntely muuttui merkittävästi vuonna 1998, ja sitä ennen nostetuista osakaslainoista tulee maksaa käyvän arvon mukaista korkoa. Näitä osakaslainoja ei ole aikanaan verotettu pääomatulona.

Osakeyhtiö ja sen osakas voivat harjoittaa verosuunnittelua varojenjaon suhteen. Verosuunnittelulla tarkoitetaan oikeusjärjestyksen mahdollistamia toimintavaihtoehtoja, jotka liittyvät veroseuraamuksiin tai –kustannuksiin, mutta yleisimmin käsite ymmärretään maksettavan veron määrän minimointina. Pienosakeyhtiön ja sen osakkaan verosuunnittelun tärkeimpänä lähtökohtana on yhtiön nettovarallisuuden arvo ja sen myötä yhtiön verotuksessa määritettävä osakkeen matemaattinen arvo. Osakkaan mahdollisuus nostaa yhtiöstä kevyemmin verotettua eli huo-jennettua pääomatulo-osinkoa on sitä suurempi, mitä enemmän yhtiössä on nettovarallisuutta. Verosuunnittelua pienosakeyhtiössä voidaan harjoittaa myös jakamalla varoja osakkaalle eri tavoin verotettavissa muodoissa, joita ovat mm. osinkoja palkkatulot sekä osakaslainan nostaminen.

Tämän työn empiriaosassa tehtiin laadullisena analyysinä lainopillinen tarkastelu, jossa käsiteltiin osakaslainan käyttöön liittynyttä peitellyn osingon verotusta. Tutkimusaineisto koostui kuudesta KHO:n antamasta ratkaisusta ja yhdestä HAO:n tekemästä ratkaisusta. Työn päätutkimusongelmana oli selvittää, miten osakaslainaan liittyvä verotusmenettelylain 29 §:n mukaisen peitellyn osingon verotus voi toteutua osakeyhtiön osakkaan verotuksessa. Analysoidun aineiston perusteella voidaan todeta, että osakaslainan käytöstä johtuva peitellyn osingon verotus voi toteutua lainan pääomasta tai korkotasosta.

Osakaslainan *pääomaan* liittyvä peitellyn osingon verotus toteutuu yleisimmin 3.4.1998 tai sen jälkeen nostetun eli uuden osakaslainan suhteen, jos osakkaan tai hänen *perheenjäsenen* käyttöön otetuista osakeyhtiön varoista ei ole tehty lainasopimusta ja lainasta ei ole ilmoitettu veroviranomaiselle. Osakkaan perheenjäsenellä tarkoitetaan peitellyn osingon saannin tapauksissa osakkaan kanssa samassa taloudessa asuvia henkilöitä, mutta myös avopuoliso ja täysi-ikäinen lapsi voivat olla sellaisia, kun osakkaan ja heidän välillä todetaan olevan taloudellinen yhteys.

Vanhojen osakaslainojen eli ennen 3.4.1998 nostettujen lainojen tapauksissa *pääomaan* liittyvä peitellyn osingon verotus toteutuu, jos lainan takaisin maksamisen tarkoitusta ei ole. Osakaslainan pääomaan liittyvä peitellyn osingon verotus voi toteutua myös sellaisessa yritysmuodon muutoksen tilanteessa, kun yksityisliike tai henkilöyhtiö muutetaan osakeyhtiöksi ja muodostuneen osakeyhtiön oma pääoma on negatiivinen. Peitellyn osingon verotus toteutuu, jos tuo oma negatiivinen oma pääoma on aiheutettu keinotekoisesti juuri ennen yritysmuodon muutosta.

Tutkimuksessa analysoidun osakaslainan *korkotaso*a koskevan oikeuskäytännön perusteella voidaan todeta, että peitellyn osingon verotus toteutuu todennäköisimmin ennen 3.4.1998 nostetun eli vanhan osakaslainan johdosta. Tuohon aikaan nostetuista osakaslainoista tulee suorittaa käyvän arvon mukaista korkoa osakeyhtiölle. Tämän tutkimuksen aineistossa tuli esille yhtiön varojen nostaminen osakkaan yksityiskäyttöön liiketoimintaa harjoittamattomasta osakeyhtiöstä, jolloin peitellyn osingon verotus ei toteutunut osakaslainan korkoedusta johtuen.

Tämän tutkielman empiirisessä osassa tehdyn analyysin perusteella saatiin selkeät vastaukset tutkielman johdanto-kappaleessa esitettyihin tutkimusongelmiin. Tehdyn analyysin luotettavuutta vähentää kuitenkin se, että osakaslainaa ja siihen liittyvää peiteltyä osinkoa koskevaa oikeuskäytäntöä on ollut melko vähän verrattuna osakaslainan käyttämisen yleisyyteen viime vuosikymmenien aikana. Toinen analyysin tulosten luotettavuutta vähentävä seikka oli oikeuslaitosten ratkaiselosteiden sisällön vaihteleva tarkkuus ja laajuus. Toisia tapauksia oli kuvattu laajasti ja yksityiskohtaisesti, mutta toisia tapauksia huomattavasti suppeammin.

Tämän tutkimuksen tuloksiin perustuvina johtopäätöksiä voidaan esittää, että osakaslainaa voidaan käyttää osakeyhtiön varojenjaon muotona silloin, kun se täyttää TVL 53a §:n mukaiset edellytykset ja se verotetaan osakkaan pääomatulona, jolloin sen verorasitus voidaan ennakoida. Tuolloin tulee ottaa huomioon myös muiden mahdollisten varojenjakomuotojen verotus ja verosuunnittelun avulla selvittää osakaslainan nostamisen edullisuus muihin varojenjakomutuihin verrattuna.

Osakaslainan käyttö varojenjakomuotona voisi olla verosuunnittelun kannalta edullista sellaisessa tilanteessa kun osakas on nostanut varoja yhtiöstään sekä pääomatulo-osinkona suurimman mahdollisimman määrän, että palkkatulona sellaisen määrän jonka kokonaisverorasitus on pienempi kuin osakaslainan nostamisesta koitua kokonaisverorasitus. Osakkaan nostamien varojen kokonaisverorasitukseen vaikuttavat osakeyhtiön liiketoiminnan tuloksen veroaste sekä hänen henkilökohtaisten tulojensa veroaste.

Osakaslainaa käytettäessä tulee myös huomioida peiteltyyn osingon verotuksen mahdollisuus, mikä on yleensä epäedullista osakkaan kannalta. Peiteltyyn osingon verotus osakaslainaa käytettäessä voidaan välttää tekemällä lainasopimus, ilmoittamalla osakaslaina verotuksessa, noudattamalla takaisinmaksusuunnitelmaa ja suorittamalla markkinaehtoista korkoa ns. vanhasta osakaslainasta.

Tämän tutkimuksen näkökulma oli osakaslainaan liittyvien peiteltyyn osingon verotuksen seuraamukset osakeyhtiön *osakkaan* verotuksessa. Mahdollinen jatkotutkimuksen aihe voisi olla se, että seuraamuksia voi koitua myös osakeyhtiön verotusta toimitettaessa varsinkin TVL 53a §:n ulkopuolisten eli vanhojen osakaslaino-

jen suhteen. Toisaalta myös pienosakeyhtiöiden osakkaille suunnattu haastattelututkimus, jossa selvitettäisiin heidän osakaslainojen käyttämiseen liittyviä kokemuksia ja perusteita, voisi olla hyödyllinen jatke tälle tutkimukselle.

LÄHDELUETTELO

Airaksinen, M., Pulkkinen, V. & Rasinaho, V., 2010. *Osakeyhtiölaki II*. Helsinki: Talentum.

Andersson, E., Linnakangas, E. & Frände, J., 2016. *Tuloverotus*. Helsinki: Talentum Media.

Blomqvist, A. & Malmivaara, T., 2016. *Osakeyhtiön varojenjakso ja verotus*. Helsinki: Talentum Media.

Eskola, J. & Suoranta, J., 2003. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 6. painos. Jyväskylä: Vastapaino.

Hakamies, K., 2015. Osakeyhtiö, laitton varojenjakso ja rikosoikeus. *Defensor Legis*, nro 4, ss. 726-734.

HE 109/2005, *Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi*.

HE 26/1998, *Hallituksen esitys Eduskunnalle peitellyn osingon verotusta koskevien säännösten uudistamisesta*.

HE 68/1988, *Hallituksen esitys Eduskunnalle Rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen käsittäväksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi*.

Hirvonen, A., 2011. *Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan*. Helsinki: Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17.

Immonen, R. & Villa, S., 2015. *Osakeyhtiön varojen käyttö*. Helsinki: Talentum.

Isotalo, K., 2016. *Joustava osakeyhtiö verojärjestelmässä. Edilex-artikkeli*. [Online] Saatavilla: <https://www-edilex-fi.ezproxy.cc.lut.fi/artikkelit/16837.pdf> [Haettu 8. 11. 2016].

Jyväskylän yliopisto, 2013. *Menetelmäpolkuja humanisteille*. [Online] Saatavilla: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrate>

giat/laadullinen-tutkimus

[Haettu 28 2 2017].

Järvenoja, M., 2011. Yritysverotuksen oikeuskäytäntöä. *Defensor Legis*, nro 3, ss. 309-324.

Ketola, K., 2006. *Osakaslainojen verotus. Lisensiaatintutkimus. Tampereen yliopisto. Oikeustieteiden laitos.* [Online]

Saatavilla:

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/76436/lisuri00055.pdf?sequence=1>

[Haettu 25 2 2017].

Kirjanpitolautakunta, 2005. *Kirjanpitolautakunnan lausunto nro 1770.* [Online]

Saatavilla:

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/717602942eb71ebdc22570210049e02b/5828b80b02f8e59ac22570de005526db?OpenDocument>

[Haettu 4 12 2016].

Kirjanpitolautakunta, 2008. *Kirjanpitolautakunnan lausunto nro 1829.* [Online]

Saatavilla:

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/717602942eb71ebdc22570210049e02b/3008a11dd6def05ec2257504003b9799?OpenDocument>

[Haettu 3 12 2016].

Kirjanpitolautakunta, 2014. *Kirjanpitolautakunnan lausuntoja nro 1915.* [Online]

Saatavilla:

<https://www.edilex.fi/kila/1915>

[Haettu 29 1 2017].

Knuutinen, R., 2012. *Verosuunnittelua vai veron kiertämistä.* Helsinki: Sanoma Pro.

Kukkonen, M., 2010. *Pienosakeyhtiön ja sen osakkaan tuloverotus.* 2. painos. Helsinki: Talentum Media.

Kukkonen, M. & Walden, R., 2011. *PK-yrityksen verosuunnittelu.* 1. painos. Helsinki: WSOYpro.

Kulovaara, V., 2013. *Liiketoimintaa vai ei?.* Helsinki: Edita Publishing.

Kyläkallio, J., Iiro, O. & Kyläkallio, K., 2015b. *Osakeyhtiö II*. Helsinki: Edita Publishing.

Kyläkallio, J., Iiro, O. & Kyläkallio, K., 2015a. *Osakeyhtiö I*. Helsinki: Edita Publishing.

Laakso, S., 1990. *Oikeudellisesta sääntelystä ja päätöksenteosta erityisesti julkisoikeuden alalla*. Helsinki: Valtionhallinnon kehittämiskeskus.

Leppiniemi, J. & Walden, R., 2010. *Tilinpäätös- ja verosuunnittelu*. 11., uudistettu painos. Juva: WSOYpro.

Mattila, P., 2009. Tulolähdejaosta ja sen merkityksestä verotuksessa. *Verotus*, nro 2, ss. 131-144.

Myrsky, M., 2014. Muutoksia osinkoverotuksessamme. *Defensor Legis*, nro 3, ss. 411-423.

Mähönen, J. & Villa, S., 2006. *Osakeyhtiö II*. Helsinki: WSOYpro.

Mähönen, J. & Villa, S., 2013. *Osakeyhtiöoikeus käytännössä*. Helsinki: Sanoma Pro.

Partanen, P., 2014. *Ajatuksia yritystaloudesta ja taloushallinnosta*. [Online] Saatavilla: <https://bigbagsuomi.wordpress.com/2014/05/05/varo-osakaslainaa/> [Haettu 26 2 2017].

Patentti- ja rekisterihallitus, 2016. [Online] Saatavilla: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>. [Haettu 29 10 2016].

Raunio, M., Romppanen, L., Ukkola, O. & Kotiranta, K., 2014. *Varojen jakaminen ja verotus osakeyhtiössä*. Helsinki: KHT-media.

Ryynänen, O., 1996. Förtäckt dividend i beskattningen. *Skrifter utgivna vid Svenska handelshögskolan*, Issue 64.

Ryynänen, O., 2000. Peitellyn osingon verotuksen edellytyksistä erityisesti silmällä pitäen veronkiertämisen yleislauseketta. *Defensor Legis*, nro 1, ss. 108-129.

Savela, A., 2009. Osakeyhtiörikos ja -rikkomus. *Defensor Legis*, nro 1, ss. 3-30.

Sjögren, H., Jokinen, J. & Syrjä, P., 2009. Osakeyhtiössä tehty osingonjakopäätös ja hallituksen vastuu maksukyvystä toimeenpanon lykkääntyessä - tilastollinen tarkastelu. *Defensor Legis*, nro 5, ss. 775-796.

Työ- ja elinkeinoministeriö, 2017. *Yrityksen perustaminen*. [Online]
Saatavilla: <https://yrityssuomi.fi/kommandiittiyhtio>
[Haettu 9 4 2017].

Urpilainen, M., 2007. Muodollinen osakasasema ja peitelty osingonjaon verotus. *Oikeustieto*, nro 5, ss. 15-17.

Vahtera, P., 2012. *Tilisanomat*. [Online]
Saatavilla: <http://tilisanomat.fi/content/osakaslainan-ilon-sekunnit-surun-tunnein-maksetaan>
[Haettu 26 2 2017].

Vahtera, V., 2014. *Osakeyhtiön varojenkäytön hyväksyttävyyden arvioitaessa velallisen epärehellisyyttä ja osakeyhtiön laitonta varojenjako*. [Online]
Saatavilla: <https://www-edilex-fi.ezproxy.cc.lut.fi/artikkelit/11771.pdf>
[Haettu 4 12 2016].

Verohallinto, 1999. *Peitelty osinko*. [Online]
Saatavilla: [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat-veroohjeet/Verohallinnon-ohjeet/Peitelty-osinko\(10209\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat-veroohjeet/Verohallinnon-ohjeet/Peitelty-osinko(10209))
[Haettu 6 5 2017].

Verohallinto, 2007. *Uuden osakeyhtiölain vaikutuksia verotukseen*. [Online]
Saatavilla: <https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat-veroohjeet/Elinkeinoverotus/Uuden-osakeyhtiolain-vaikutuksia-verotukseen>
[Haettu 12 2 2017].

Verohallinto, 2009. *Verotuksen historiaa Suomessa. Verohallinnon julkaisu 381.09*. [Online]
Saatavilla: <http://www.vero.fi/download/noname/%7BFEECC192-5B7C-483F->

B8F6-0F4E7EE980A4%7D/6387

[Haettu 16 2 2017].

Verohallinto, 2010b. *Pääomatuloksi luettava osakaslaina.* [Online]

Saatavilla:

[http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat veroohjeet/Henkiloasiakkaan tuloverotus/Paaomatuloksi luettava osakaslaina\(15655\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatuloksi_luettava_osakaslaina(15655))

[Haettu 14 1 2017].

Verohallinto, 2013. *Osinkotulojen verotus.* [Online]

Saatavilla:

[https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat veroohjeet/Verohallinnon ohjeet/Osinkotulojen verotus\(34928\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Osinkotulojen_verotus(34928))

[Haettu 13 2 2017].

Verohallinto, 2015. *Tuloverotus - osakeyhtiö ja osuuskunta.* [Online]

Saatavilla:

[https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys ja yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio ja osuuskunta/Tuloverotus](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus)

[Haettu 14 1 2017].

Verohallinto, 2016a. *Peitelty osinko.* [Online]

Saatavilla:

[https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat veroohjeet/Henkiloasiakkaan tuloverotus/Ansiotulot/Peitelty osinko](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Ansiotulot/Peitelty_osinko)

[Haettu 8. 11. 2016].

Verohallinto, 2016b. *Verohallinnon päätös vuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista.* [Online]

Saatavilla:

[https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat veroohjeet/Ennakkoperinta/Tyonantajat/Luontoisedut/Verohallinnon paatos vuodelta 2017 toimi\(41508\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Ennakkoperinta/Tyonantajat/Luontoisedut/Verohallinnon_paatos_vuodelta_2017_toimi(41508))

[Haettu 4 2 2017].

Verohallinto, 2016c. *Veron kiertämissäännöksen soveltaminen.* [Online]

Saatavilla:

[https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat veroohjeet/Verohallinnon ohjeet/Veron kiertamissaannoksen soveltaminen#6](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen#6) Henkilöyhtiön tulojen kohdentaminen

[Haettu 11 4 2017].

Verohallinto, 2016d. *Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi*. [Online] Saatavilla: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Toimintamuodon_muutos_osakeyhtioksi
[Haettu 20 4 2017].

Verohallinto, 2017. *Osingot listaamattomasta yhtiöstä*. [Online] Saatavilla: [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osingot_listaamattomasta_yhtiosta\(11937\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osingot_listaamattomasta_yhtiosta(11937))
[Haettu 27 1 2017].

Verohallitus, 2009. *Henkilöverotuksen käsikirja. Verovuodet 2008-2009*. Verohallitus.

Viitala, T., 2014. *Osakeyhtiön voitonjaon verotus*. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.

Wikström, K., Ossa, J. & Urpilainen, M., 2015. *Vero-oikeuden yleiset opit*. Helsinki: Helsingin seudun kauppakamari.